

Forventningsundersøkelsen 3. kvartal 2008:

Forventninger om lavere lønnsomhet i næringslivet

TNS Gallups Forventningsundersøkelse for tredje kvartal 2008 viser at det forventes lavere lønnsomhet de neste 12 månedene blant næringslivsledere.

Lønnsomhetsindeksen faller fra 14,5 poeng i andre kvartal 2008 til 10,2 poeng som er det laveste nivået siden målingene startet i 2002. Næringslivslederne svarer også i større grad at lønnsomheten til deres virksomhet har gått ned de siste 12 månedene.

Forventninger om færre ansatte

Andelen næringslivslederne som tror de vil ha flere ansatte går ned fra 41,0 til 26,3 prosent fra andre til tredje kvartal. Andelen næringslivsledere som tror de vil ha færre ansatte om 12 måneder økte i tredje kvartal 2008 til 18,8 prosent, mens andelen som mener de vil ha like mange ansatte om 12 måneder som i dag går opp fra 47,1 prosent i andre kvartal til 54,9 prosent i tredje kvartal.

Om undersøkelsen:

TNS Gallup utfører på oppdrag fra Norges Bank kvartalsvise forventningsundersøkelser i Norge om inflasjons-, lønns-, valutakurs og renteutviklingen blant eksperter i finansnæringen og akademien, partene i arbeidslivet, næringslivsledere og husholdninger. Bakgrunnen for undersøkelsen er at Norges Bank retter pengepolitikken inn mot et mål om lav og stabil inflasjon. Forventninger til den fremtidige prisutviklingen kan i seg selv spille en rolle for den faktiske prisutviklingen. En regelmessig spørreundersøkelse kan bidra til større innsikt i disse spørsmålene.

Undersøkelsen er hittil gjennomført 27 ganger. Økonomer innenfor akademien, finansnæringen og partene i sentrale arbeidslivsorganisasjoner blir intervjuet via e-post hvert kvartal. Ekstremobservasjoner over 8 prosent er her holdt utenfor i presentasjonen av gjennomsnittstallene for pris- og lønnsutviklingen. Næringslivslederne og husholdningene blir intervjuet via telefon. Her er ekstremobservasjoner over 11 prosent holdt utenfor i presentasjonen av gjennomsnittstallene for pris- og lønnsutviklingen. Den første undersøkelsen ble gjennomført i februar 2002. Undersøkelsen for inneværende kvartal er gjennomført i tidsrommet 22. til og med 28. august 2008.

Forventningsundersøkelsen blir i sin helhet lagt ut på våre nettsider (www.tns-gallup.no) under området Bank og finans. På grunn av enkelte vesentlige endringer i spørsmålene de første kvartalene vil det på noen av spørsmålene ikke være oppgitte tallverdier for tidligere kvartal.

A. Kort sammendrag av enkeltresultater for økonomieksperterne

Økonomene forventer høyere prisvekst

Økonomenes forventninger til prisstigningen om 12 måneder var i tredje kvartal 2008 på 3,2 prosent samlet sett mot 2,9 prosent i andre kvartal. Økonomenes forventninger til prisstigning om 2 år var i tredje kvartal 2008 på 2,9 prosent mot 2,7 prosent i andre kvartal. Økonomenes forventninger til prisstigning om 5 år var i tredje kvartal 2008 på 2,6 prosent mot 2,4 prosent i andre kvartal.

Andelen økonomer som forventet en styrking av kronekursen de neste 12 månedene gikk opp fra 48,3 til 56,5 prosent fra andre til tredje kvartal 2008, mens andelen som forventer en svekkelse av kronekursen gikk ned fra 17,2 til 4,3 prosent i samme tidsperiode. Andelen som forventer at kronekursen vil være uendret de neste 12 månedene gikk opp fra 34,5 til 39,1 prosent fra andre til tredje kvartal 2008.

B. Kort sammendrag av enkeltresultater for partene i arbeidslivet

Forventninger om høyere lønnsvekst blant partene i arbeidslivet

Forventet lønnsvekst for 2008 blant arbeidslivsorganisasjonene var i tredje kvartal 2008 på 6,1 prosent mot 5,8 prosent i andre kvartal 2008. Forventet lønnsvekst i 2009 var som i forrige kvartal samlet sett på 4,8 prosent blant partene i arbeidslivet.

Forventet prisstigning om 2 år gikk ned blant partene i arbeidslivet fra 3,1 prosent til 2,9 prosent.

C. Kort sammendrag av enkeltresultater for næringslivslederne

Forventninger om lavere lønnsomhet i næringslivet

Andelen næringslivsledere som sier at deres virksomhet har hatt en svekket lønnsomhetsutvikling de siste 12 månedene går opp fra 20,8 prosent i andre kvartal 2008 til 30,4 prosent i tredje kvartal 2008. Lønnsomhetsindeksen for neste 12 måneder gikk i tredje kvartal 2008 ned med 4,3 indekspoeng til 10,2 poeng.

Andelen næringslivslederne som tror de vil ha flere ansatte går ned fra 41,0 til 26,3 prosent fra andre til tredje kvartal. Andelen næringslivsledere som tror de vil ha færre ansatte om 12 måneder økte i tredje kvartal 2008 til 18,8 prosent, mens andelen som mener de vil ha like mange ansatte om 12 måneder som i dag går opp fra 47,1 prosent i andre kvartal til 54,9 prosent i tredje kvartal.

Andelen av næringslivsledere som antar at virksomhetens innkjøpspriser vil øke mer de neste 12 månedene går ned fra 46,4 prosent i andre kvartal 2008, til 34,1 prosent i tredje kvartal 2008.

D. Kort sammendrag av enkeltresultater for husholdningene

Husholdningene forventer lavere prisvekst

Andelen i husholdningene som forventer lavere takt i prisveksten de neste 12 månedene gikk opp med 8,6 prosentpoeng i andre kvartal 2008 til 19,6 prosent. Samtidig gikk andelen som forventer en høyere takt i prisveksten de neste 12 månedene ned fra 37,2 til 15,8 prosent, mens andelen som forventer at takten i prisveksten skal forbli uendret gikk opp fra 7,8 til 13,2 prosent. Det er en økning på 6,3 prosentpoeng til 46,0 prosent som i tredje kvartal tror at prisveksten vil være den samme som i dag.

Gjennomsnittet av husholdningene oppfatter i tredje kvartal 2008 at prisveksten var høyere de siste 12 månedene enn tilfellet var i andre kvartal 2008, med en prisvekst på henholdsvis 3,9 og 4,4 prosent.

Forventet prisendring neste 12 måneder gikk blant husholdningene ned med 0,3 prosentpoeng, fra 4,2 prosent i andre kvartal 2008 til 3,9 prosent i tredje kvartal.

Indeks (tabeller og grafer):

Økonomiekspertene

1. Forventet prisstigning om 12 måneder
2. Forventet prisstigning om 2 år
3. Forventet prisstigning om 5 år
4. Forventet årslønnsvekst for inneværende år
5. Forventet årslønnsvekst for neste år
6. Forventet årslønnsvekst om 5 år
- 7a. Forventet utvikling i kronekursen om 12 mnd.
- 7b. Gjennomsnittlig forventet endring i konkurransekursindeksen om 12 mnd.

Partene i arbeidslivet

8. Forventet prisstigning om 12 måneder
9. Forventet prisstigning om 2 år
10. Forventet prisstigning om 5 år
11. Forventet årslønnsvekst for inneværende år
12. Forventet årslønnsvekst for neste år
13. Forventet årslønnsvekst om 5 år

Næringslivslederne

14. Forventet generell prisstigning om 12 måneder
15. Forventet generell prisstigning om 2 år
16. Forventet økning i bedriftens innkjøpspriser neste 12 mnd
17. Forventet økning i bedriftens utsalgspriser neste 12 mnd
18. Forventet vekst i lønnskostnader i egen bedrift i år
19. Forventet vekst i lønnskostnader i egen bedrift neste år
20. Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift siste 12 mnd
21. Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift neste 12 mnd
22. Antall ansatte i dag sammenlignet med for 1 år siden
23. Antatt antall ansatte om 12 mnd

Husholdningene

- 24a. Oppfatning av prisendring siste 12 mnd
- 24b. Oppfatning av prisendring siste 12 mnd i prosent
- 25a. Forventet prisendring neste 12 mnd
- 25b. Forventet prisendring neste 12 mnd i prosent
26. Forventet prisvekst om 2-3 år
27. Forventet lønnsutvikling om 1 år i prosent
28. Forventet renteutvikling neste 12 mnd

Ansvarlige for undersøkelsen er Bank & Finansavdelingen i TNS Gallup ved:

Stein A. Aarland (Markedssjef Bank & Finans)

Telefon: 41519848

Telefaks: 23291601

E-post: stein.aarland@tns-gallup.no

Ole Magnus Theisen (Konsulent)

Telefon: 90035558

Telefaks: 23291601

E-post: ole.magnus.theisen@tns-gallup.no

Spørsmålsliste

Til økonomieksperter og partene i arbeidslivet:

1. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 12 måneder, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?
2. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 2 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?
3. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 5 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?
4. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2008?
5. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2009?
6. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir om 5 år?
- 7a) Tror du den effektive kronekursen målt ved konkurransekursindeksen om 12 måneder vil være styrket, svekket eller uendret?
- 7b) Hvor mye tror du den vil styrke/svekke seg? (Hvis svart styrket eller svekket i spørsmål 7a)

Spørsmål 1-7b går til økonomieksperter i finansnæringen og akademia og spørsmål 1-6 går til partene i arbeidslivet.

Til næringslivslederne:

1. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester, målt ved konsumprisindeksen, er om 12 måneder?
2. Hva tror du prisstigningen er om 2 år?
3. Forventer du at bedriftens innkjøpspriser vil øke mer, mindre eller omtrent like mye de neste 12 måneder som i siste 12-måneders periode?
4. Forventer du at bedriftens utsalgspriser vil øke mer, mindre eller omtrent like mye de neste 12 måneder som i siste 12-måneders periode?
5. Hva forventer du at årslønnsveksten i din bedrift vil bli i 2008?
6. Hva forventer du at årslønnsveksten i din bedrift vil bli i 2009?
7. Har lønnsomheten i din bedrift blitt bedre, blitt svekket eller vært uendret de siste 12 mnd?
8. Tror du lønnsomheten i din bedrift vil bli bedre, bli svekket eller holde seg uendret de neste 12 mnd.?
9. Sammenlignet med ett år tidligere, har bedriften i dag flere ansatte, færre ansatte eller like mange ansatte?
10. Tror du bedriften om 12 mnd. vil ha flere ansatte enn i dag, færre ansatte eller like mange?

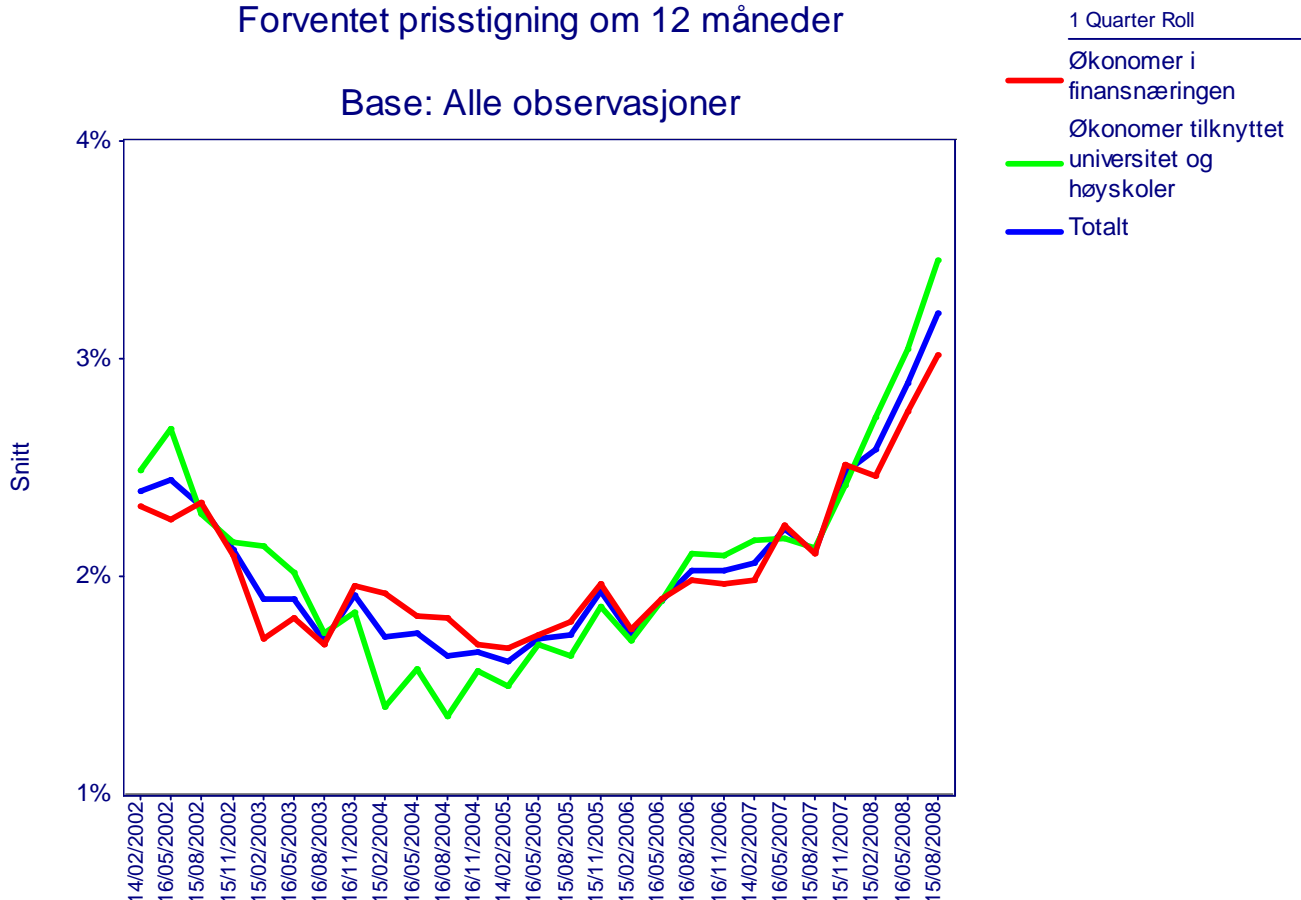
Til husholdningene:

- 1a. Sammenliknet med for 12 måneder siden, synes du prisene på varer og tjenester er mye høyere, en del høyere, litt høyere, om lag uforandret eller lavere?
- 1b. Omtrent hvor mye tror du prisene har endret seg målt i prosent?
- 2a. Tror du at prisene i løpet av de neste 12 månedene vil vokse raskere enn i dag, vokse med samme takt som i dag, vokse, men saktere enn i dag, være uendret eller være noe lavere enn i dag?
- 2b. Sammenliknet med dagens prisnivå, hvor mange prosent tror du prisene kommer til å stige de nærmeste 12 månedene?
3. Hva tror du den generelle prisveksten blir om 2-3 år, målt i prosent?
4. Omtrent hvor mange prosent tror du din lønn eller pensjon vil endres de neste 12 månedene?
5. Tror du nivået på innskudds- og lånerenter vil øke, falle eller forbli uendret de neste 12 månedene?

Økonomiekspertene:

1. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 12 måneder, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

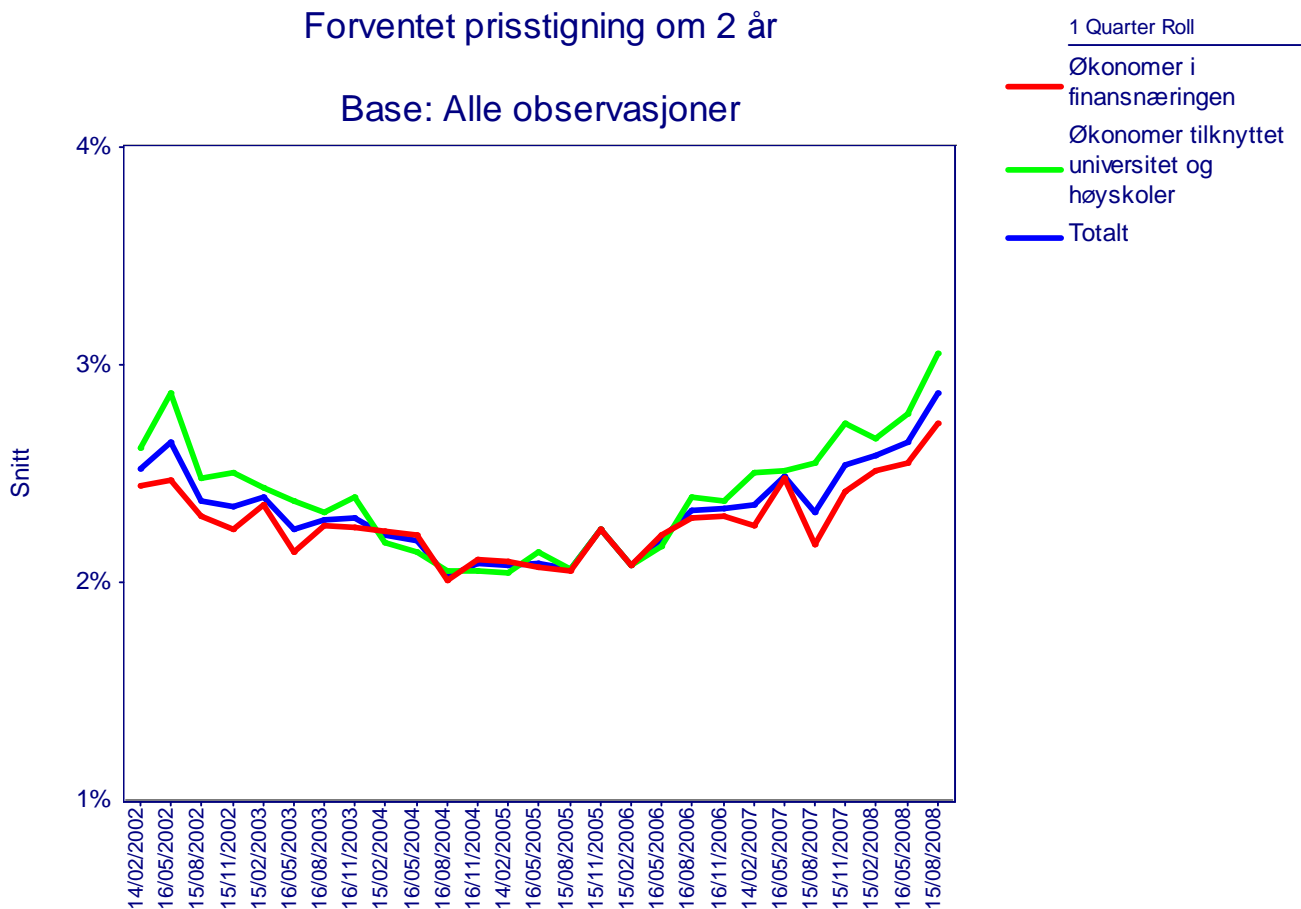
Forventet prisstigning om 12 måneder

Forventet prisstigning om 12 måneder		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	2,8	3,0
	Laveste verdi	1,0	2,0
	Høyeste verdi	4,0	5,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	3,0	3,5
	Laveste verdi	2,5	2,7
	Høyeste verdi	4,6	6,0
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,9	3,2
	Utvalg	29	23

Økonomenes forventninger til prisstigningen om 12 måneder var i tredje kvartal 2008 på 3,2 prosent samlet sett mot 2,9 prosent i andre kvartal. Økonomer i finansnæringen økte sitt estimat med 0,2 prosentpoeng fra forrige kvartal, mens økonomer tilknyttet universitet/høyskoler økte sitt estimat med 0,5 prosentpoeng fra andre til tredje kvartal.

2. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 2 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

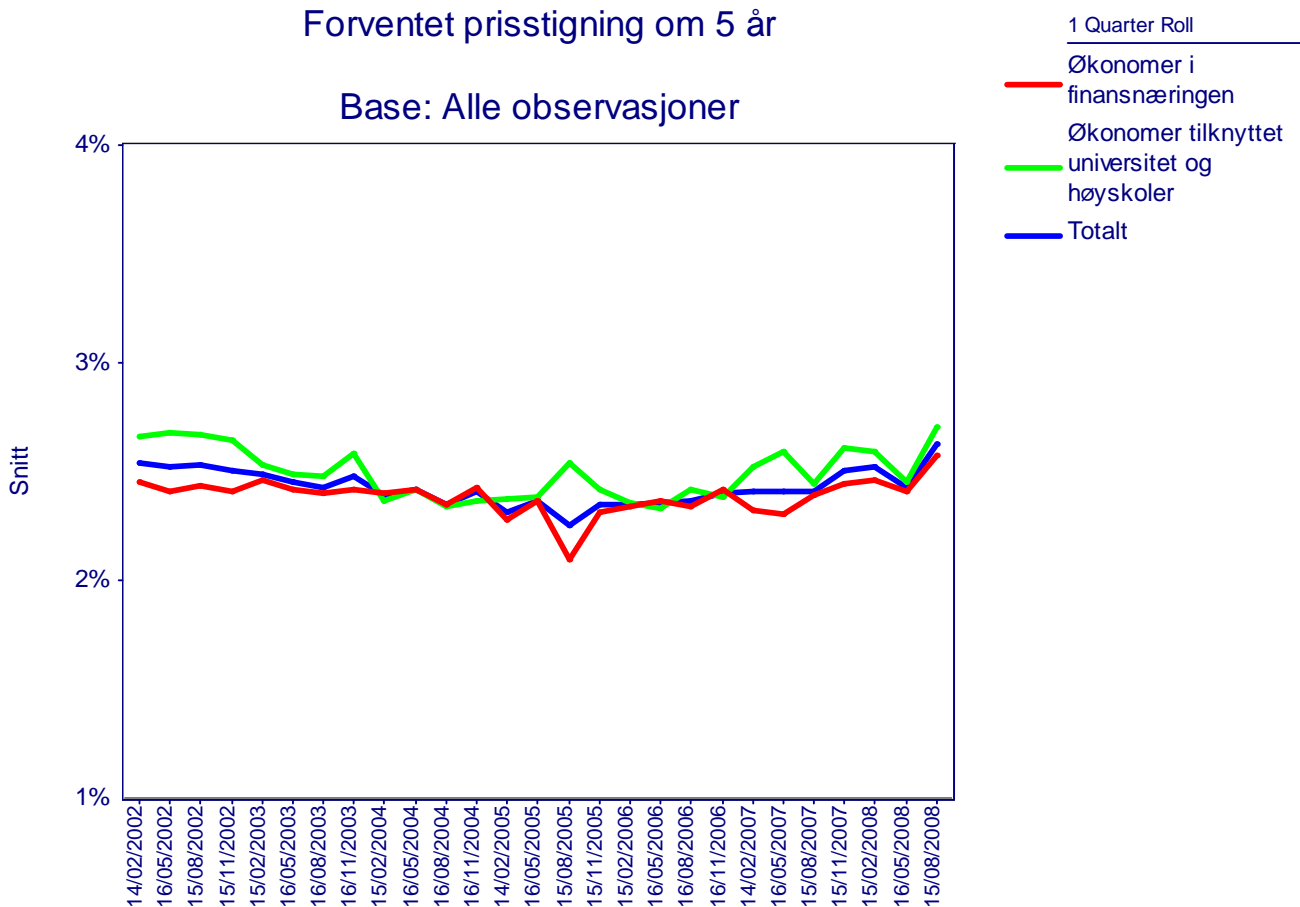

Forventet prisstigning om 2 år		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	2,6	2,7
	Laveste verdi	1,8	1,8
	Høyeste verdi	3,1	4,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	2,8	3,1
	Laveste verdi	2,3	2,4
	Høyeste verdi	3,5	5,5
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,7	2,9
	Utvalg	28	23

Økonomenes forventninger til prisstigningen om 2 år var i tredje kvartal 2008 på 2,9 prosent mot 2,7 prosent i andre kvartal. Økonomer i finansnæringen økte sitt estimat med 0,1 prosentpoeng fra forrige kvartal, mens økonomer tilknyttet universitet/høyskoler økte sitt estimat med 0,3 prosentpoeng fra andre til tredje kvartal.

3. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 5 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

Forventet prisstigning om 5 år

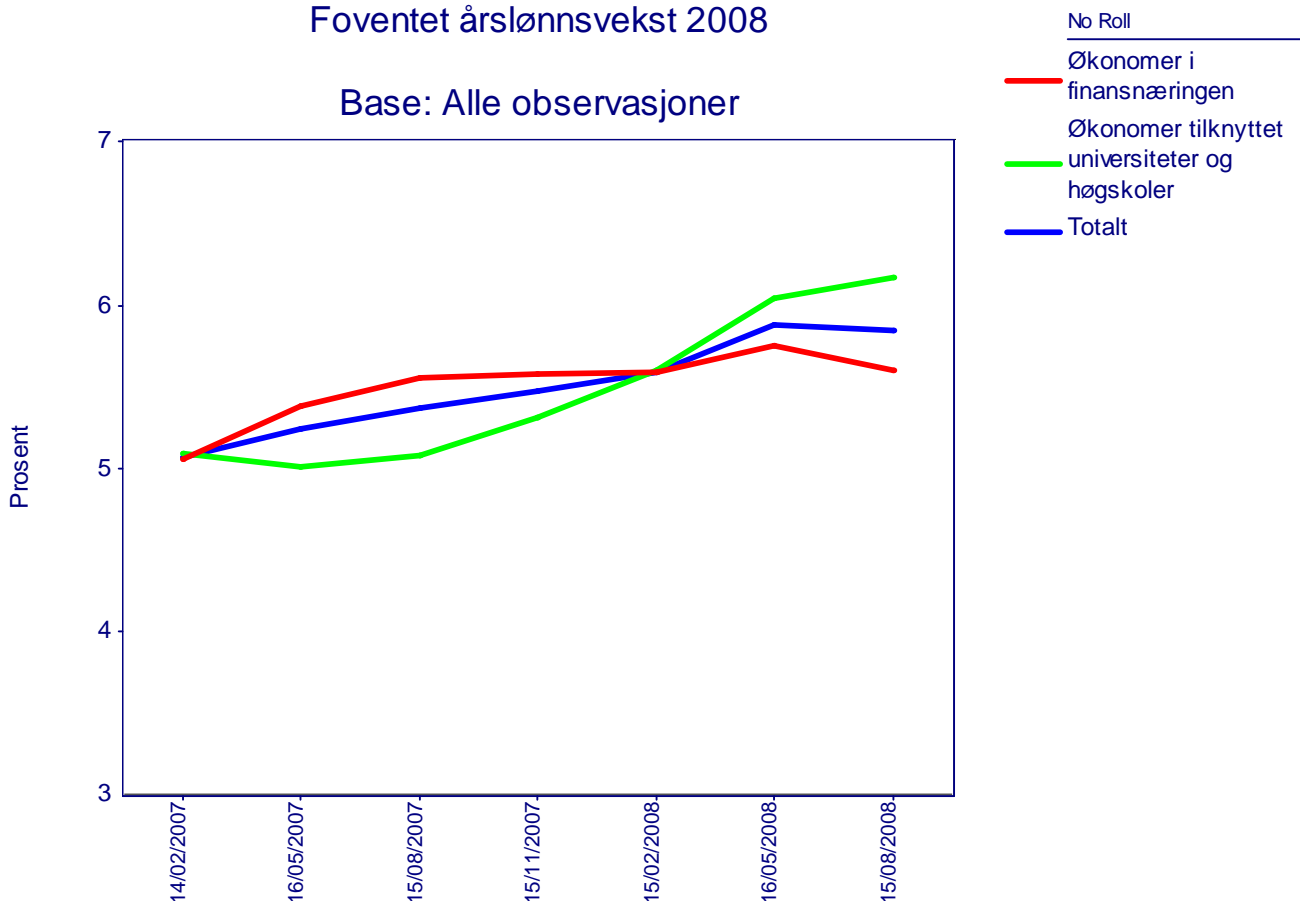
Forventet prisstigning om 5 år		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	2,4	2,6
	Laveste verdi	2,0	2,2
	Høyeste verdi	3,0	4,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	2,5	2,7
	Laveste verdi	2,1	2,5
	Høyeste verdi	2,5	5,0
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,4	2,6
	Utvalg	29	23

Økonomenes forventninger til prisstigningen om 5 år var i tredje kvartal 2008 på 2,6 prosent mot 2,4 prosent i andre kvartal. Økonomer i finansnæringen oppjusterte sitt estimat fra 2,4 til 2,6 prosent, mens økonomer tilknyttet universitet/høyskoler oppjusterte sitt estimat fra 2,5 til 2,7 prosent.

4. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2008?

Foventet årslønnsvekst 2008

Base: Alle observasjoner

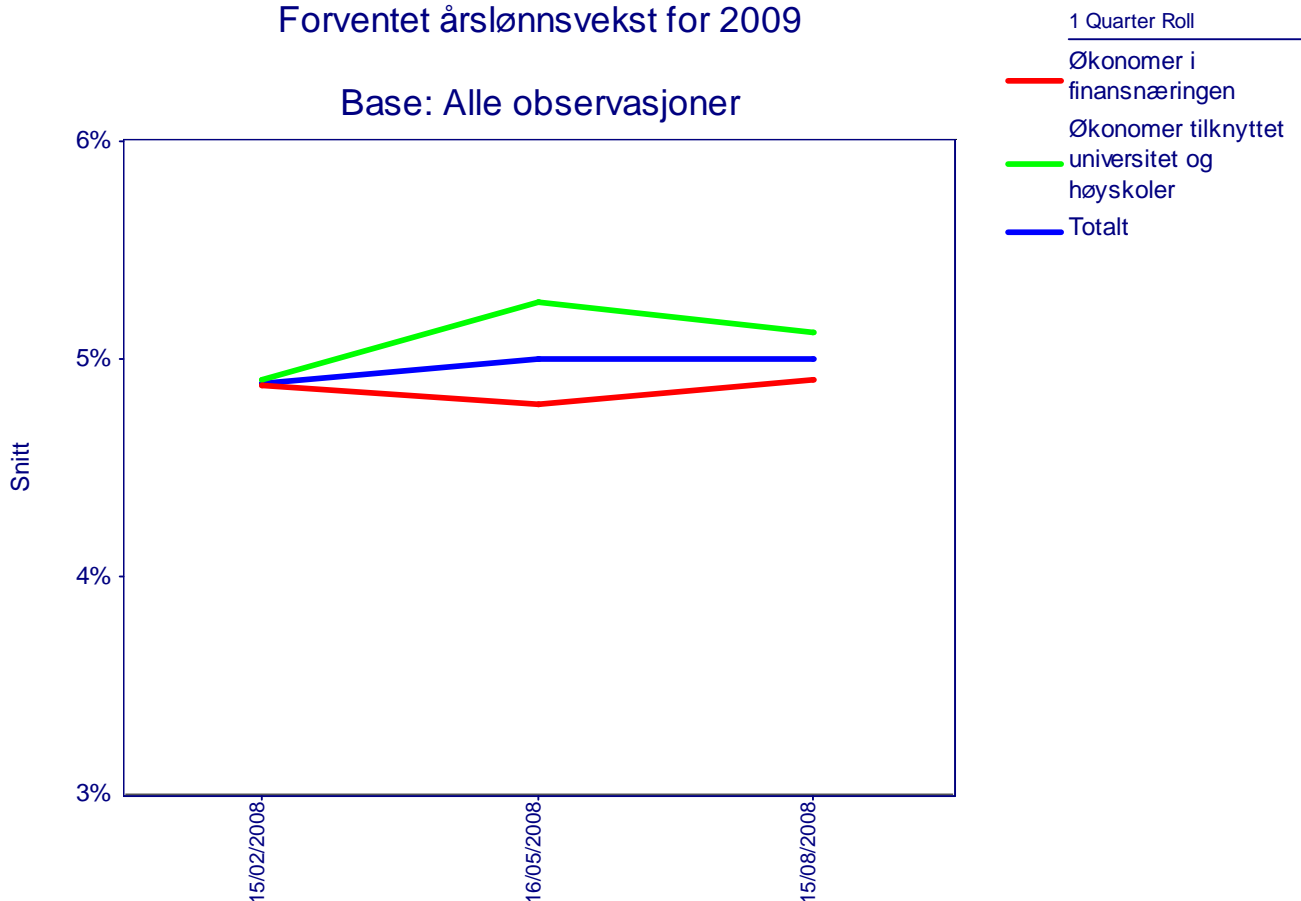

Forventet årslønnsvekst for 2008			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	5,8	5,6
	Laveste verdi	4,6	3,5
	Høyeste verdi	6,5	7,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	6,0	6,2
	Laveste verdi	5,0	5,5
	Høyeste verdi	6,8	7,0
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	5,9	5,8
	Utvalg	29	23

Økonomenes forventninger til årslønnsveksten for 2008 gikk ned fra 5,9 prosent i andre kvartal 2008 til 5,8 prosent i tredje kvartal 2008. Økonomer i finansnæringen reduserte sitt estimat med 0,2 prosentpoeng til 5,6 prosent, mens økonomer tilknyttet universitet/ høyskoler økte sitt estimat fra 6,0 til 6,2 prosent.

5. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2009?

Forventet årslønnsvekst for 2009

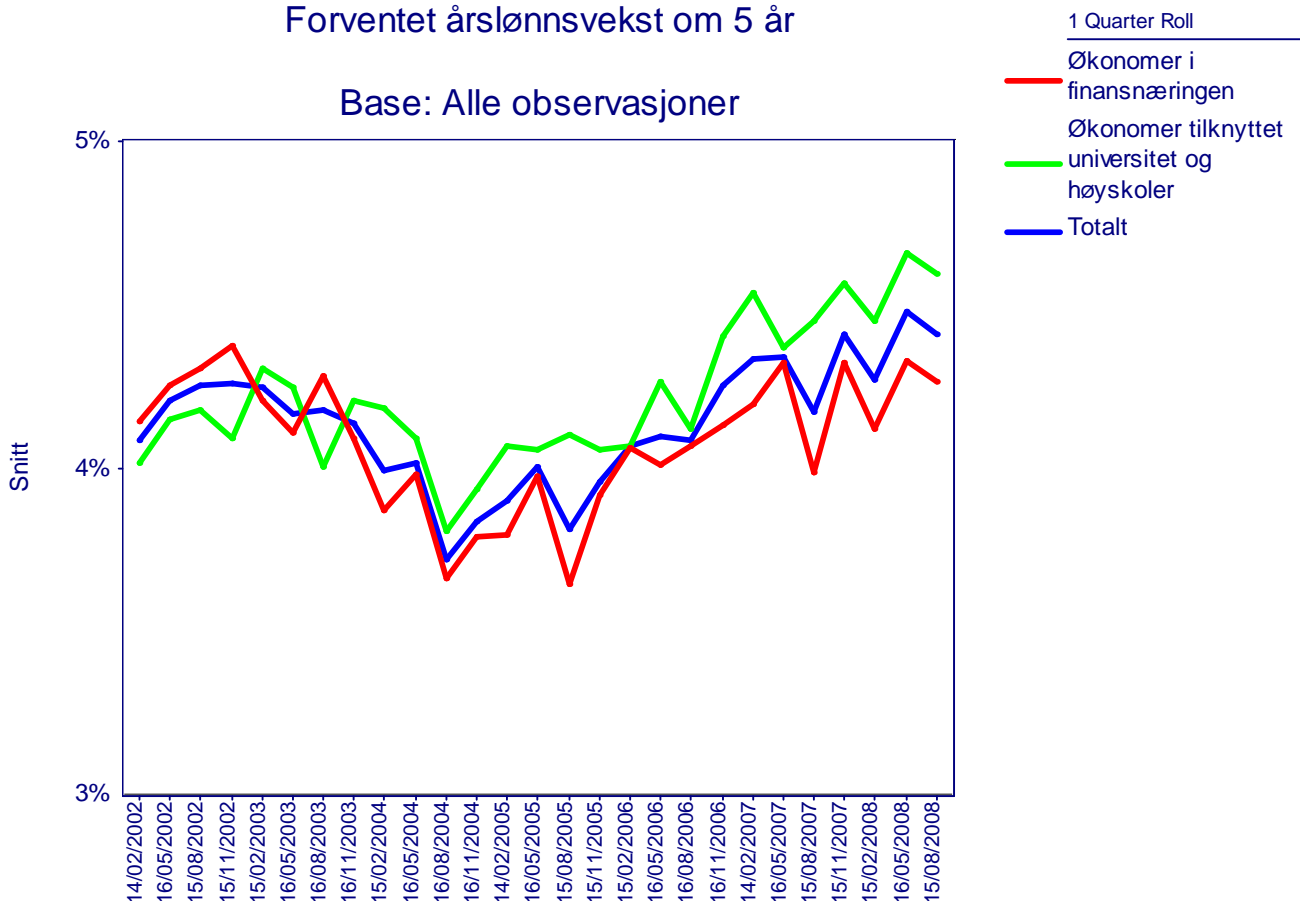

Forventet årslønnsvekst for 2009		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	4,8	4,9
	Laveste verdi	3,5	2,5
	Høyeste verdi	6,0	6,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	5,3	5,1
	Laveste verdi	4,0	4,0
	Høyeste verdi	6,0	5,8
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	5,0	5,0
	Utvalg	29	23

Økonomenes forventninger til årslønnsveksten for 2009 var i tredje kvartal 2008 på 5,0 prosent og uforandret fra andre kvartals forventning. Økonomer i finansnæringen oppjusterte sitt estimat fra 4,8 til 4,9 prosent, mens økonomer tilknyttet universitet/høyskoler nedjusterte sitt estimat fra 5,3 til 5,1 prosent.

6. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir om 5 år?

Forventet årslønnsvekst om 5 år

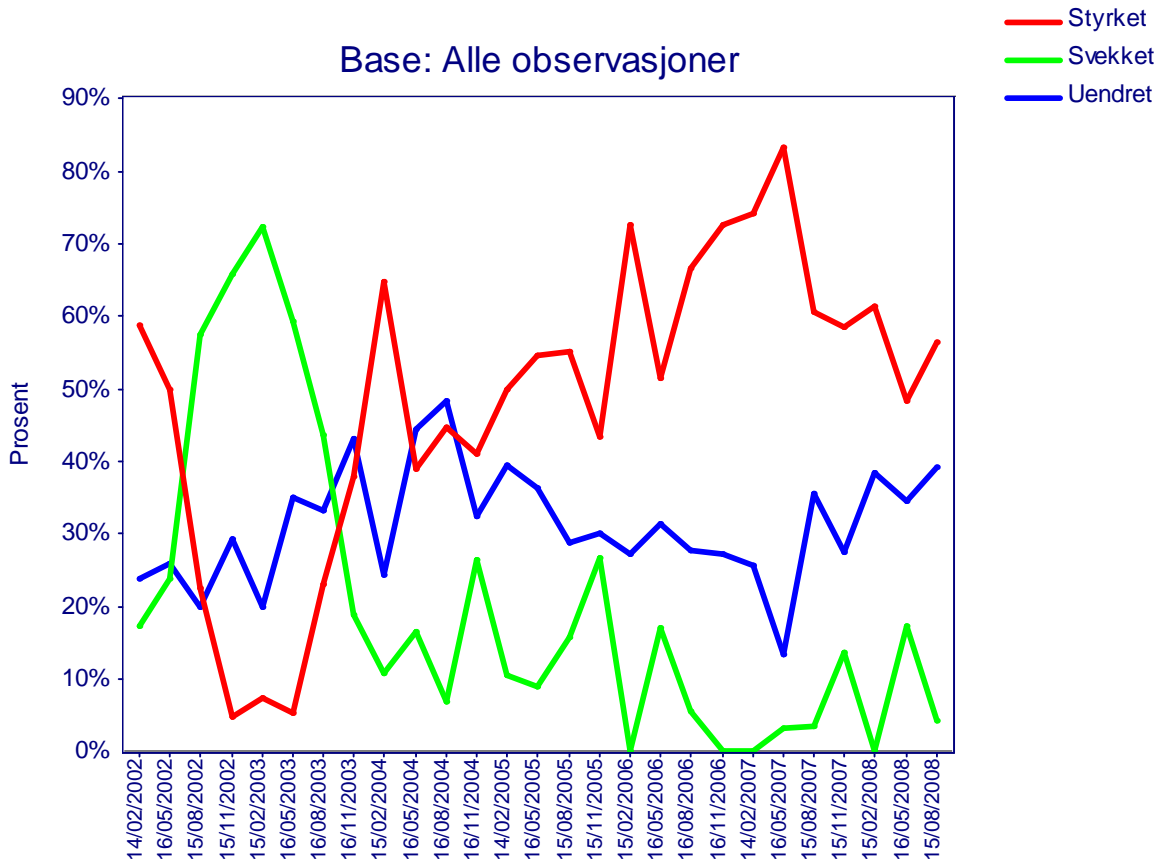
Forventet årslønnsvekst om 5 år		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Økonomer i finansnæringen	Gjennomsnittlig verdi	4,3	4,3
	Laveste verdi	3,5	2,0
	Høyeste verdi	5,0	5,0
Økonomer tilknyttet universitet/høyskoler	Gjennomsnittlig verdi	4,7	4,6
	Laveste verdi	4,0	4,0
	Høyeste verdi	5,5	5,5
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,5	4,4
	Utvalg	29	23

Økonomenes forventninger til årslønnsveksten om 5 år (de langsiktige forventningene) gikk ned fra 4,5 prosent i andre kvartal 2008 til 4,4 prosent i tredje kvartal. Økonomer i finansnæringen beholdt sitt estimat på 4,3 prosent, mens økonomer tilknyttet universitet/høyskoler reduserte sitt estimat med 0,1 prosentpoeng fra forrige kvartal.

7a. Tror du den effektive kronekursen målt ved konkurransekursindeksen om 12 måneder vil være styrket, svekket eller uendret?

Forventet utvikling i kronekursen om 12 mnd

1 Quarter Roll

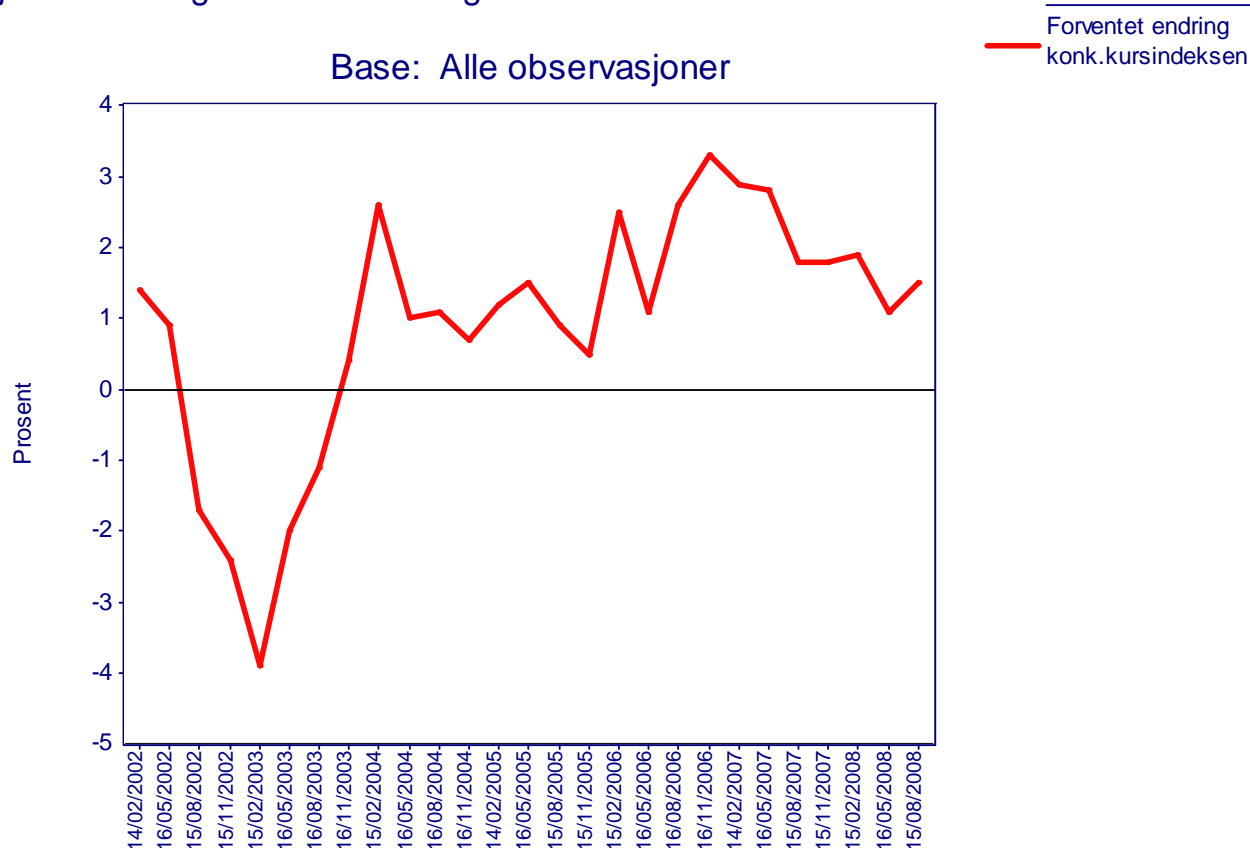

Forventet utvikling i kronekursen om 12 mnd			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Styrket	Prosentandel	48,3	56,5
Svekket	Prosentandel	17,2	4,3
Uendret	Prosentandel	34,5	39,1
	Utvalg	29	23

Andelen økonomer som forventer at kronekursen (målt ved konkurransekursindeksen) vil styrkes på ett års sikt gikk i tredje kvartal 2008 opp fra 48,3 til 56,5 prosent. Andelen økonomer som forventer en svekket kronekurs var på 4,3 prosent mot 17,2 prosent i andre kvartal, mens andelen som forventer at kronekursen på ett års sikt vil være uendret gikk opp fra 34,5 til 39,1 prosent.

7b. Hvor mye tror du den vil styrke/svekke seg (Hvis svart styrket/svekket i spørsmål 7a)?

Gjennomsnittlig forventet endring i konkurransekursindeksen om 12 måneder

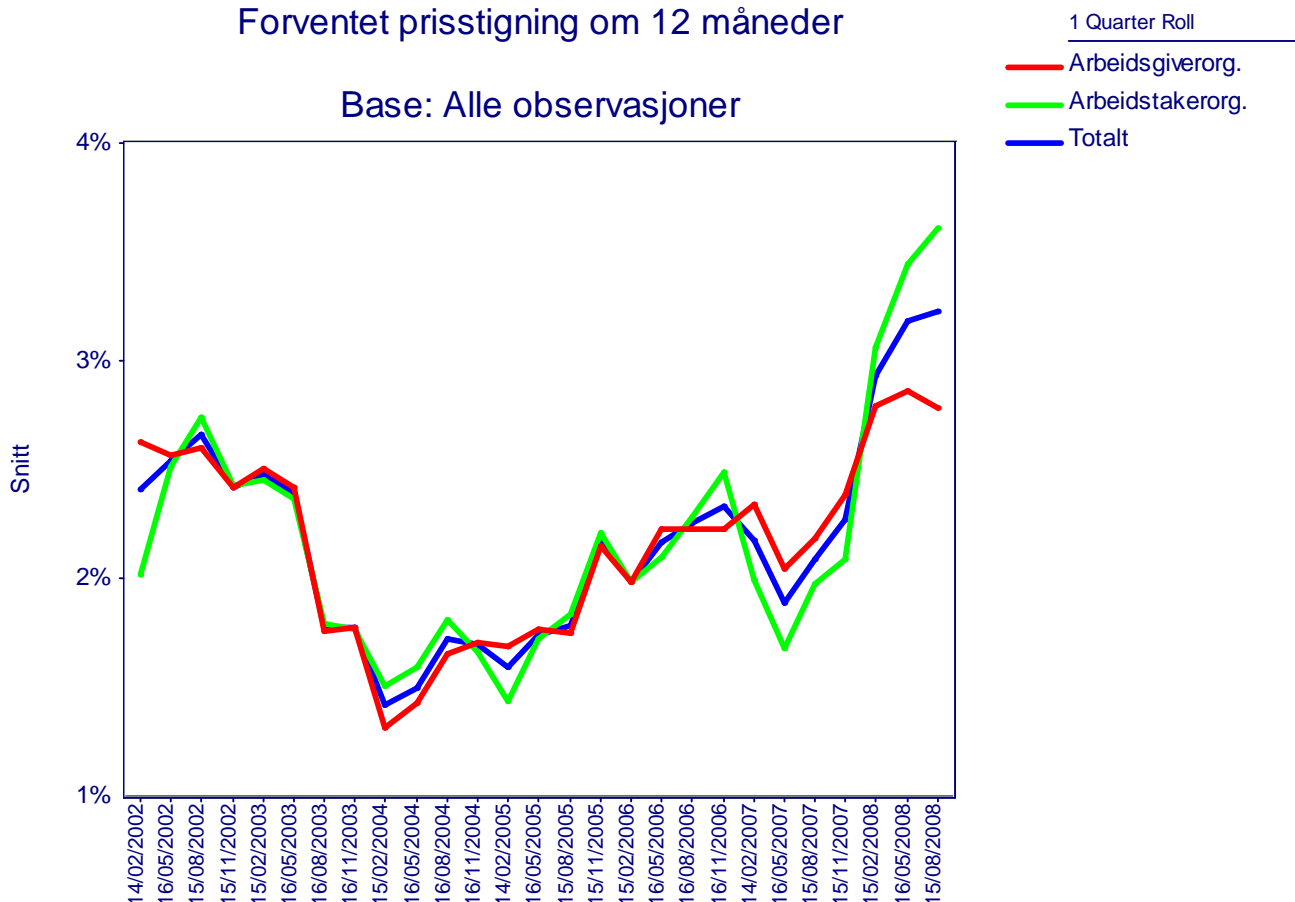
Gjennomsnittlig forventet endring i konkurransekursindeksen om 12 måneder			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Alle økonomer	Gjennomsnittlig verdi	1,1	1,5
	Utvalg	19	23

I tredje kvartal 2008 forventet det samlede utvalget av økonomer at kronekursen skal styrke seg med 1,5 prosent på 12 måneders sikt. Dette var en oppgang på 0,4 prosentpoeng fra forrige kvartal.

Partene i arbeidslivet:

8. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 12 måneder, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

Forventet prisstigning om 12 måneder

Forventet prisstigning om 12 måneder		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	2,9	2,8
	Laveste verdi	2,0	1,5
	Høyeste verdi	3,5	3,5
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	3,5	3,6
	Laveste verdi	2,7	2,5
	Høyeste verdi	6,5	5,5
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	3,2	3,2
	Utvalg	18	15

Forventet prisvekst om 12 måneder var blant arbeidslivsorganisasjonene stabil på 3,2 prosent fra andre til tredje kvartal 2008. Forventet prisvekst gikk ned fra 2,9 til 2,8 prosent blant arbeidsgiverorganisasjonene, mens den blant arbeidstakerorganisasjonene gikk opp fra 3,5 til 3,6 prosent.

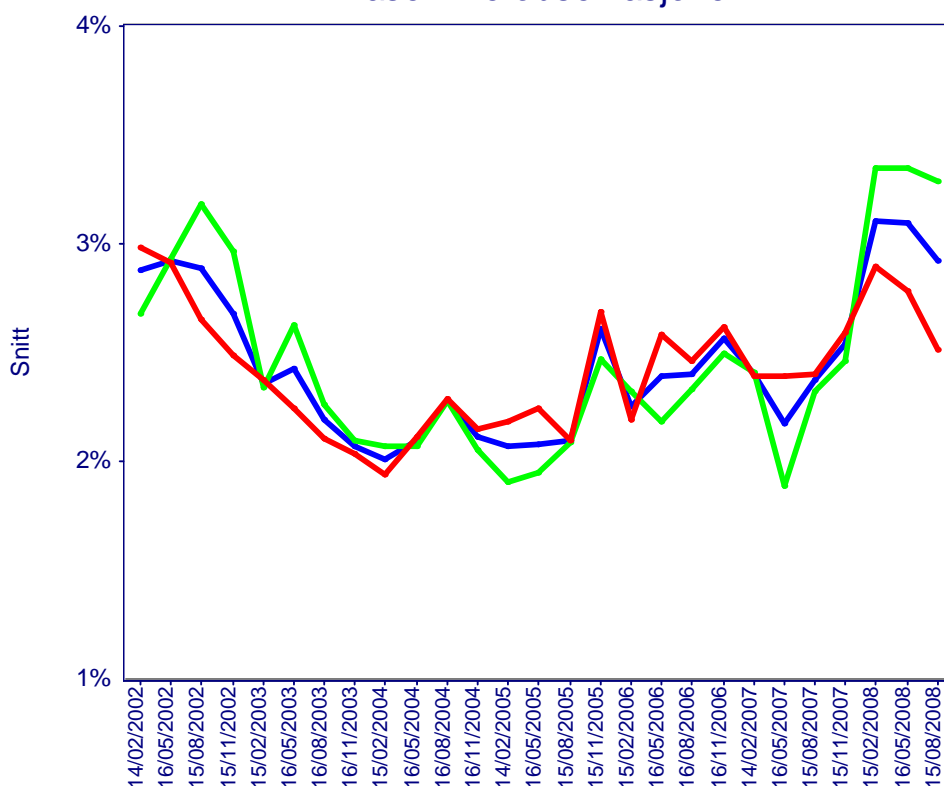
9. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 2 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

Forventet prisstigning om 2 år

1 Quarter Roll

Base: Alle observasjoner

Arbeidsgiverorg.
Arbeidstakerorg.
Totalt

Forventet prisstigning om 2 år		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	2,8	2,5
	Laveste verdi	1,5	2,0
	Høyeste verdi	3,5	3,0
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	3,4	3,3
	Laveste verdi	2,0	2,0
	Høyeste verdi	6,5	6,0
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	3,1	2,9
	Utvalg	18	15

Forventet prisvekst om to år gikk blant partene i arbeidslivet ned fra 3,1 prosent i andre kvartal 2008 til 2,9 prosent i tredje kvartal 2008. Arbeidsgiverorganisasjonene nedjusterte sitt estimat fra 2,8 prosent i forrige kvartal til 2,5 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonene nedjusterte sitt estimat fra 3,4 til 3,3 prosent.

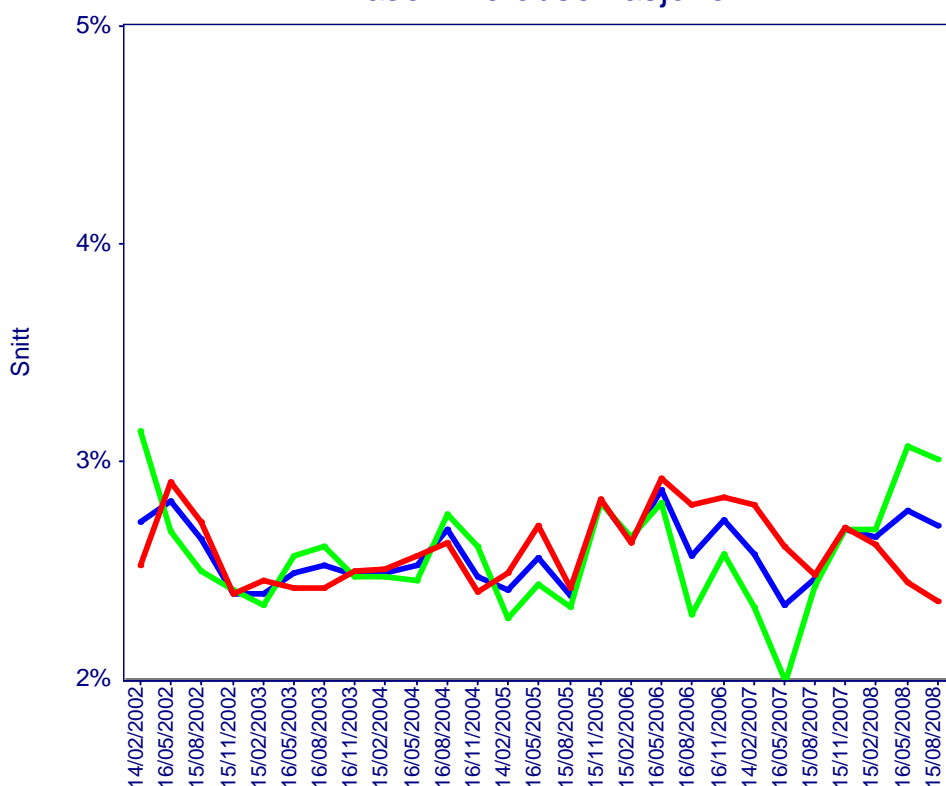
10. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester er om 5 år, målt ved 12-månedersveksten i KPI (konsumprisindeksen)?

Forventet prisstigning om 5 år

1 Quarter Roll

Base: Alle observasjoner

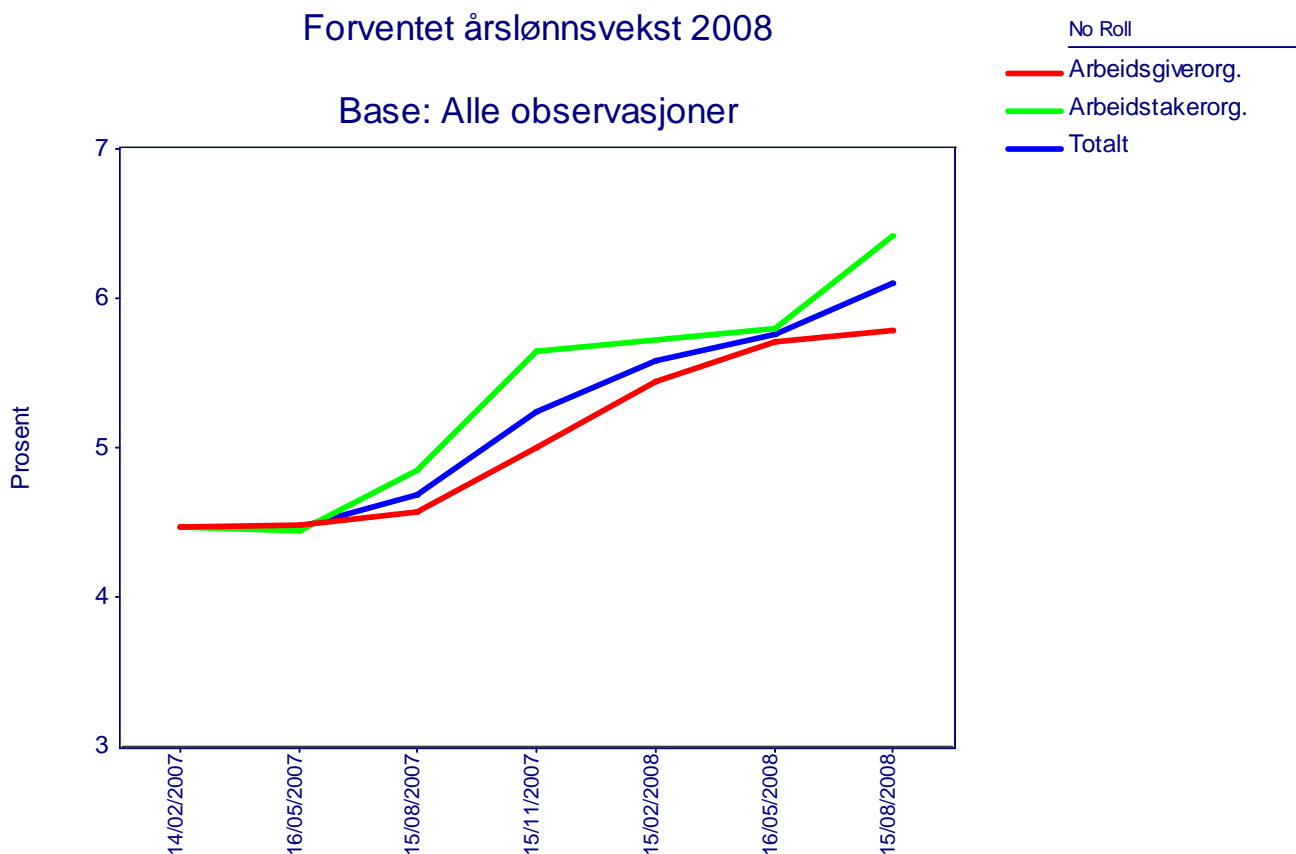
Arbeidsgiverorg.
Arbeidstakerorg.
Totalt

Forventet prisstigning om 5 år		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	2,5	2,4
	Laveste verdi	2,0	1,5
	Høyeste verdi	3,0	4,0
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	3,1	3,0
	Laveste verdi	2,0	2,0
	Høyeste verdi	5,0	4,2
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	2,8	2,7
	Utvalg	17	15

Partene i arbeidslivet forventet i tredje kvartal 2008 at prisstigningen om 5 år vil være på 2,7 prosent, mot 2,8 prosent i andre kvartal. Arbeidsgiverorganisasjonene nedjusterte sitt estimat fra 2,5 til 2,4 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonene nedjusterte sitt estimat fra 3,1 prosent til 3,0 prosent.

11. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2008?

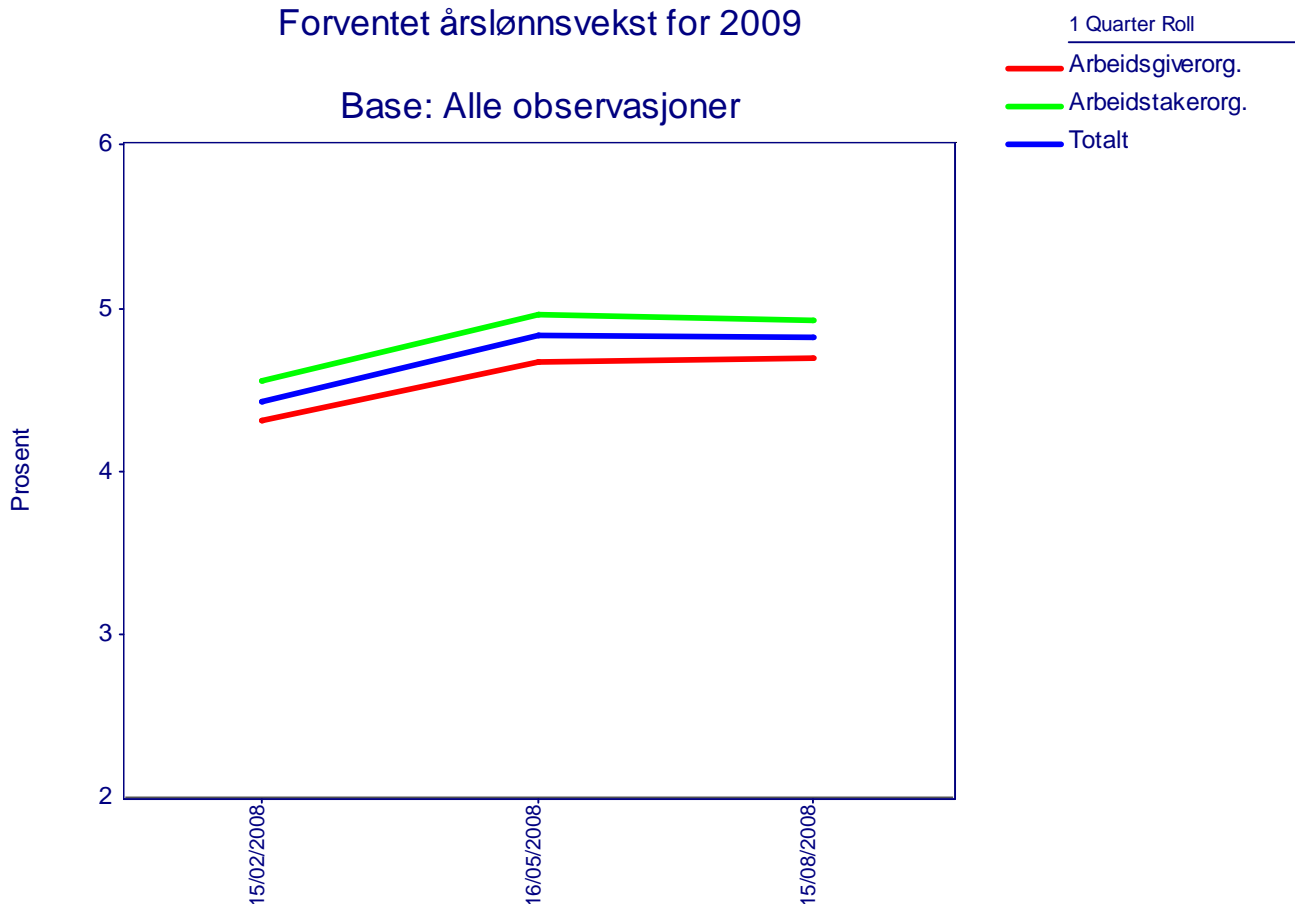

Forventet årslønnsvekst for 2008		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	5,7	5,8
	Laveste verdi	5,5	5,0
	Høyeste verdi	6,1	7,0
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	5,8	6,4
	Laveste verdi	3,0	6,0
	Høyeste verdi	7,8	7,5
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	5,8	6,1
	Utvalg	18	15

Forventet årslønnsvekst for 2008 økte blant partene i arbeidslivet fra 5,8 prosent til 6,1 prosent. Arbeidsgiverorganisasjonene oppjusterte sitt estimat fra 5,7 til 5,8 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonene oppjusterte sitt estimat fra 5,8 prosent til 6,4 prosent.

12. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir i 2009?

Forventet årslønnsvekst for 2009

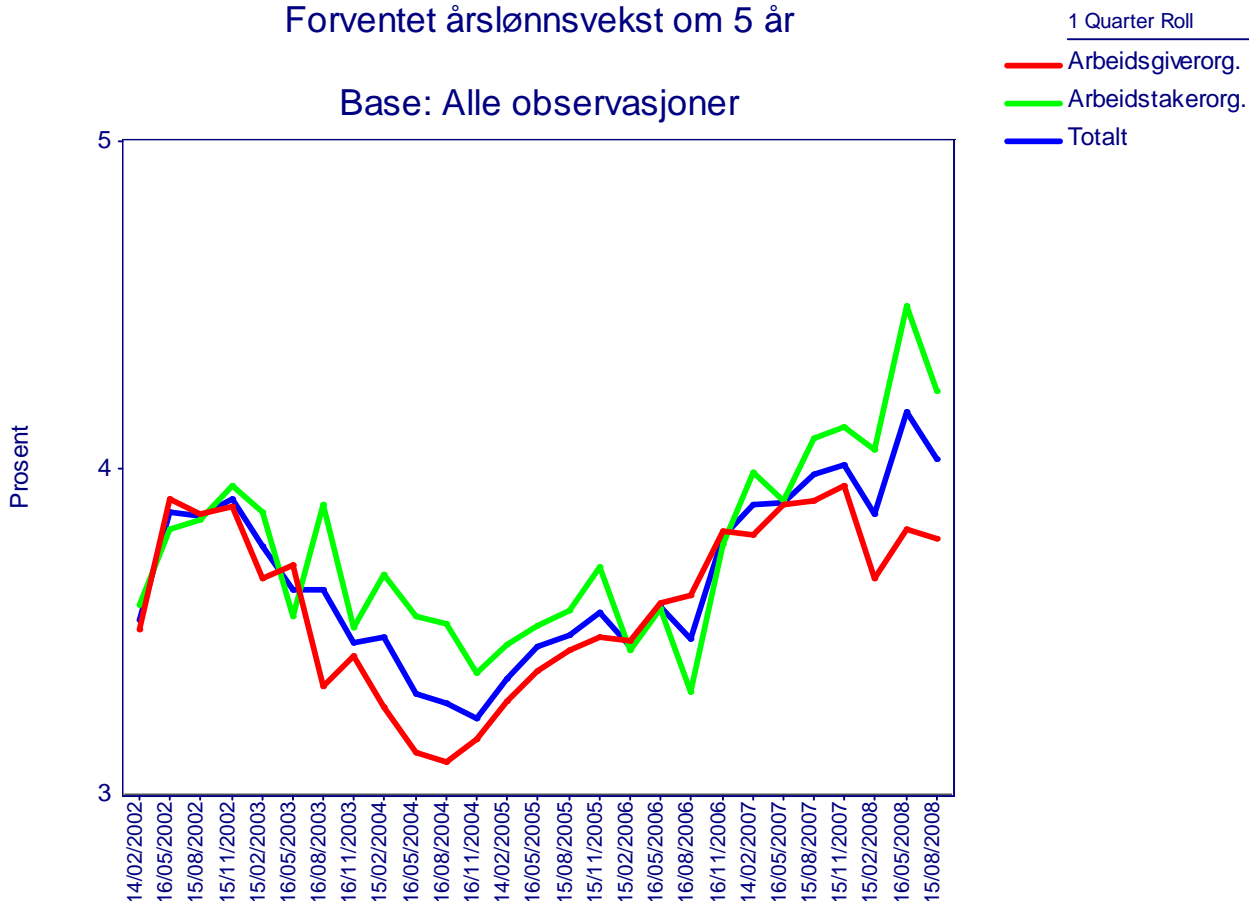

Forventet årslønnsvekst for 2009		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Arbeidsgiverorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	4,7	4,7
	Laveste verdi	4,0	4,0
	Høyeste verdi	5,4	5,4
Arbeidstakerorganisasjoner	Gjennomsnittlig verdi	5,0	4,9
	Laveste verdi	2,5	3,5
	Høyeste verdi	6,2	6,1
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,8	4,8
	Utvalg	18	15

Forventet årslønnsvekst for 2009 var blant partene i arbeidslivet samlet sett på 4,8 prosent i tredje kvartal, det samme som i andre kvartal 2008. Arbeidsgiverorganisasjonene beholdt sitt estimat på 4,7 prosent fra forrige kvartal, mens arbeidstakerorganisasjonene nedjusterte sitt estimat med 0,1 prosentpoeng fra forrige kvartal.

13. Hva tror du gjennomsnittlig årslønnsvekst blir om 5 år?

Forventet årslønnsvekst om 5 år

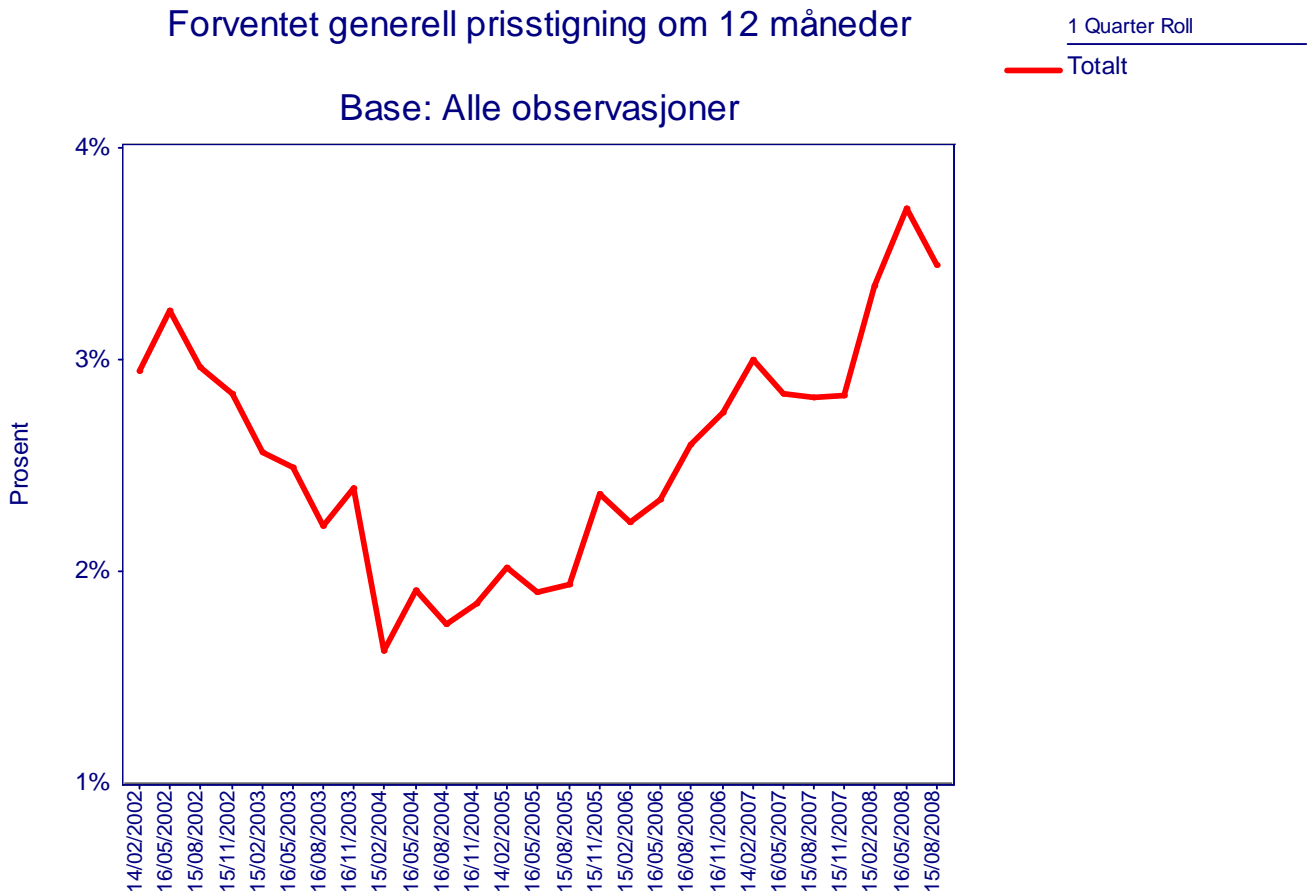

Forventet årslønnsvekst om 5 år		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Arbeidsgiverorganisasjoner.	Gjennomsnittlig verdi	3,8	3,8
	Laveste verdi	3,0	2,5
	Høyeste verdi	4,5	5,0
Arbeidstakerorganisasjoner.	Gjennomsnittlig verdi	4,5	4,2
	Laveste verdi	3,0	3,5
	Høyeste verdi	5,0	5,8
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,2	4,0
	Utvalg	17	15

Arbeidslivsorganisasjonenes forventninger til årslønnsveksten om 5 år (de langsiktige forventningene) gikk ned fra 4,2 prosent i forrige kvartal til 4,0 prosent dette kvartalet. Arbeidsgiverorganisasjonene beholdt sitt estimat på 3,8 prosent, mens arbeidstakerorganisasjonene nedjusterte sitt estimat fra 4,5 til 4,2 prosent.

Næringslivslederne:

14. Hva tror du den generelle prisstigningen på varer og tjenester, målt ved konsumprisindeksen, er om 12 måneder?

Forventet generell prisstigning om 12 mnd			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	3,7	3,4
	Utvalg	262	262

Næringslivslederne reduserte i tredje kvartal 2008 sitt estimat på en forventet prisstigning om 12 måneder med 0,3 prosentpoeng til 3,4 prosent.

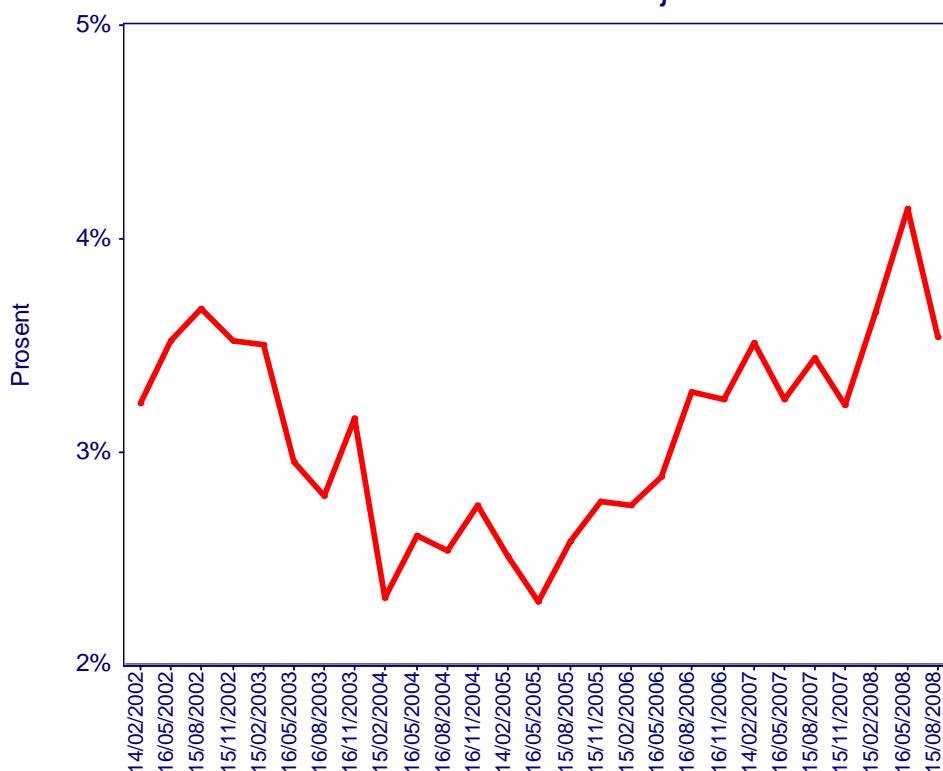
15. Hva tror du prisstigningen er om 2 år?

Forventet generell prisstigning om 2 år

1 Quarter Roll

— Totalt

Base: Alle observasjoner

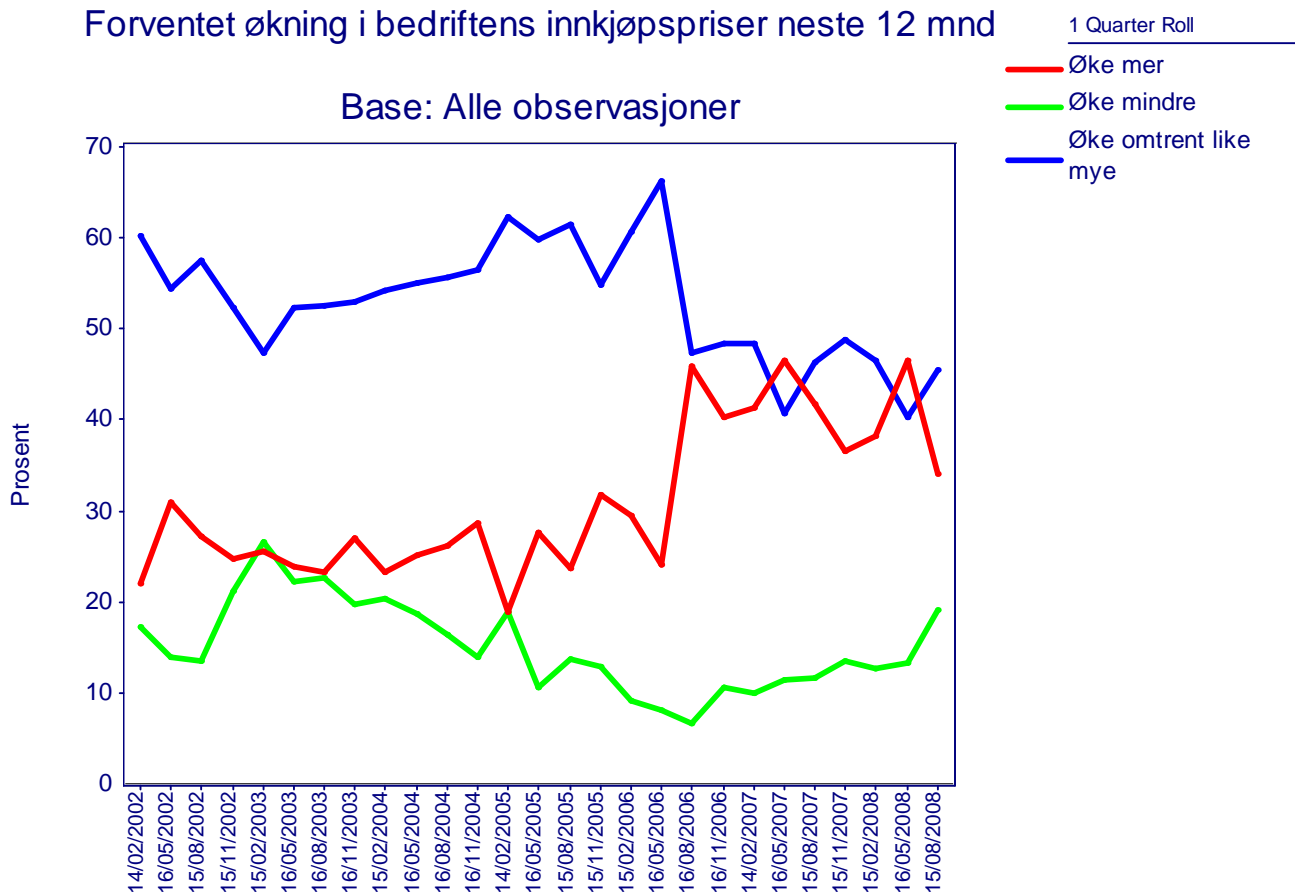

Forventet generell prisstigning om 2 år			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,1	3,5
	Utvalg	259	264

Forventet prisstigning om 2 år gikk i tredje kvartal 2008 ned med 0,6 prosentpoeng, fra 4,1 prosent i andre kvartal til 3,5 prosent i tredje kvartal.

16. Forventer du at bedriftens innkjøpspriser vil øke mer, mindre eller omtrent like mye de neste 12 måneder som i siste 12-måneders periode?

Forventet økning i bedriftens innkjøpspriser neste 12 mnd

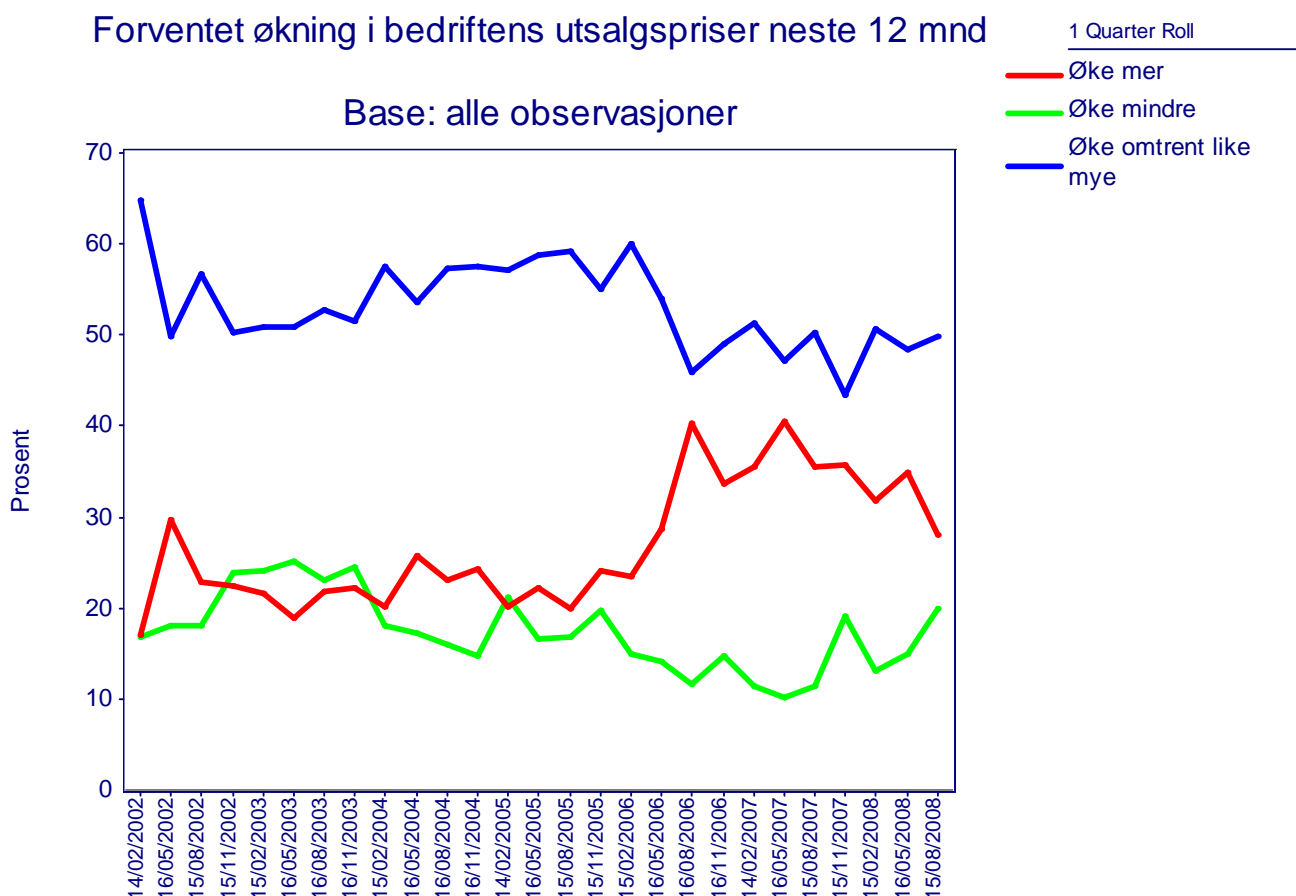

Forventet økning i bedriftens innkjøpspriser neste 12 mnd		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Øke mer	Prosentandel	46,4	34,1
Øke mindre	Prosentandel	13,4	19,1
Øke omtrent like mye	Prosentandel	40,2	45,5
	Utvalg	300	300

Andelen næringslivsledere som forventer at innkjøpsprisene vil øke mer de neste 12 måneder gikk i tredje kvartal 2008 ned fra 46,4 prosent i andre kvartal til 34,1 prosent. Andelen som forventer at innkjøpsprisene vil øke mindre gikk opp fra 13,4 til 19,1 prosent, mens andelen som forventer at innkjøpsprisene vil øke omtrent like mye gikk opp fra 40,2 prosent i andre kvartal 2008 til 45,5 prosent i tredje kvartal 2008.

17. Forventer du at bedriftens utsalgspriser vil øke mer, mindre eller omtrent like mye de neste 12 måneder som i siste 12-måneders periode?

Forventet økning i bedriftens utsalgspriser neste 12 mnd

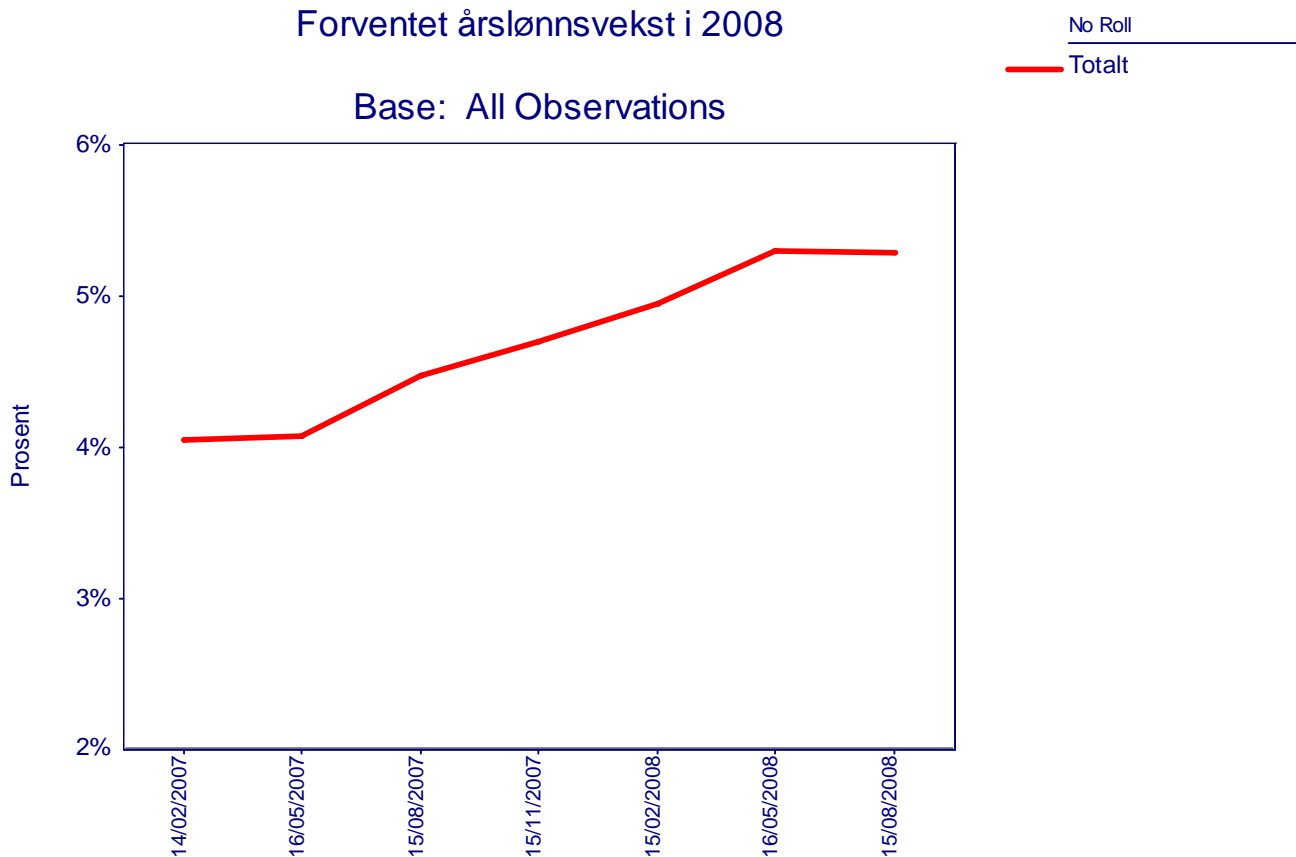

Forventet økning i bedriftens utsalgspriser neste 12 mnd		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Øke mer	Prosentandel	34,8	28,0
Øke mindre	Prosentandel	15,0	20,0
Øke omtrent like mye	Prosentandel	48,3	49,8
	Utvalg	295	300

Andelen næringslivsledere som forventer at bedriftens utsalgspriser vil øke mer de neste 12 måneder gikk ned fra 34,8 prosent i andre kvartal 2008 til 28,0 prosent i tredje kvartal 2008. Andelen som forventer at bedriftens utsalgspriser vil øke mindre gikk opp fra 15,0 til 20,0 prosent, mens andelen som forventer at bedriftens utsalgspriser vil øke omtrent like mye gikk opp fra 48,3 til 49,8 prosent.

18. Hva forventer du at årslønnsveksten i din bedrift vil bli i 2008?

Forventet årslønnsvekst i 2008

Forventet årslønnsvekst i egen bedrift i 2008			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	5,3	5,3
	Utvalg	281	300

Næringslivsledernes beholdt sitt estimat for lønnsvekst for 2008 (i egen bedrift) på 5,3 prosent i tredje kvartal 2008.

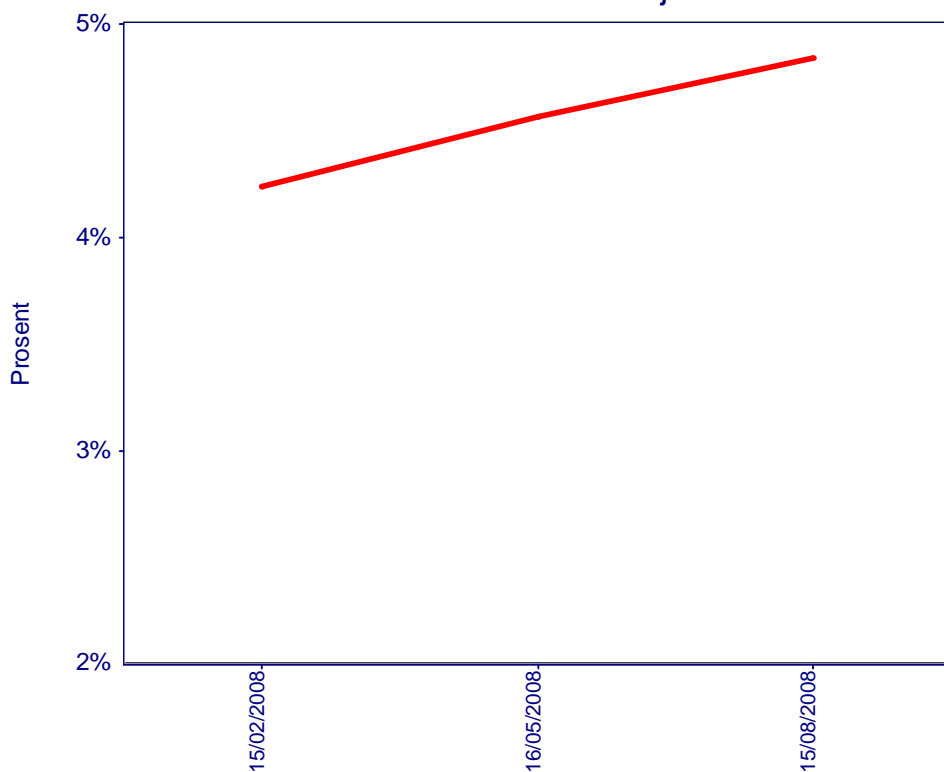
19. Hva forventer du at årslønnsveksten i din bedrift vil bli i 2009?

Forventet årslønnsvekst i 2009

1 Quarter Roll

— Totalt

Base: Alle observasjoner

Forventet årslønnsvekst i egen bedrift 2009			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,6	4,8
	Utvalg	278	282

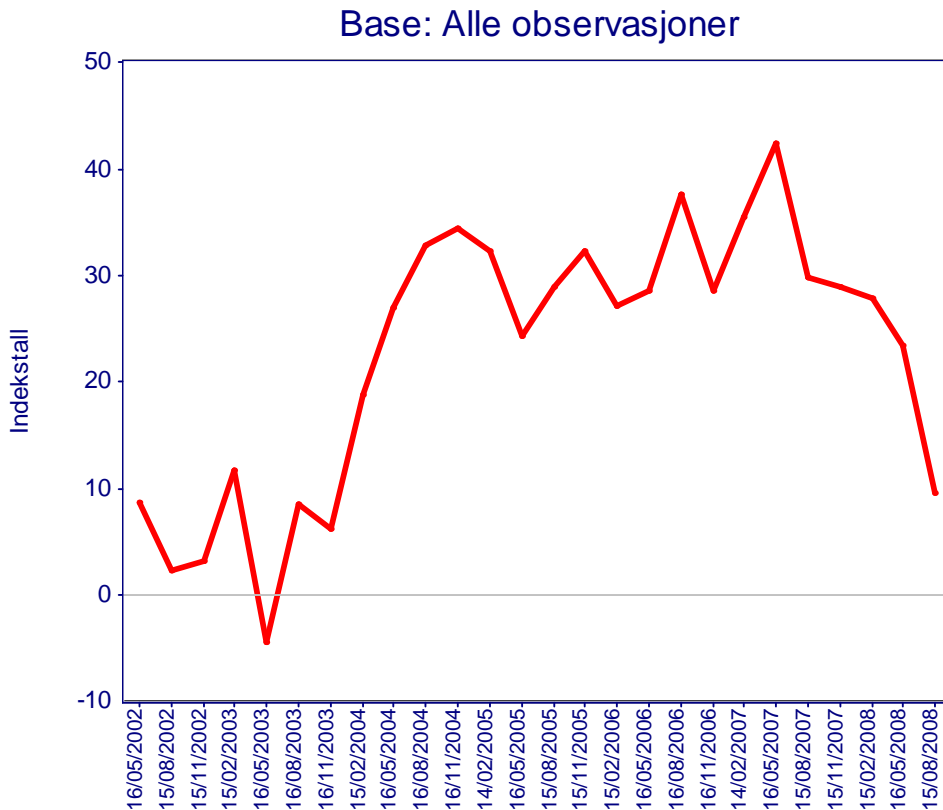
Forventet årslønnsvekst i egen bedrift for 2009 økte fra 4,6 prosent i andre kvartal 2008 til 4,8 prosent i tredje kvartal.

20. Har lønnsomheten i din bedrift blitt bedre, blitt svekket eller vært uendret de siste 12 mnd?

Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift siste 12 mnd

No Roll

Lønnsomhetsindeks
siste 12 mnd

Indeksen angir differensen mellom andelen med svaret ”bedret lønnsomhet” og andelen ”svekket lønnsomhet”

Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift siste 12 mnd			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Totalt		23,4	9,7
	Utvalg	295	300

Lønnsomhetsindeksen for siste 12 måneder gikk i tredje kvartal 2008 ned med 13,7 indekspoeng til 9,7 poeng.

21. Tror du lønnsomheten i din bedrift vil bli bedre, bli svekket eller holde seg uendret de neste 12 mnd.?

Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift neste 12 mnd

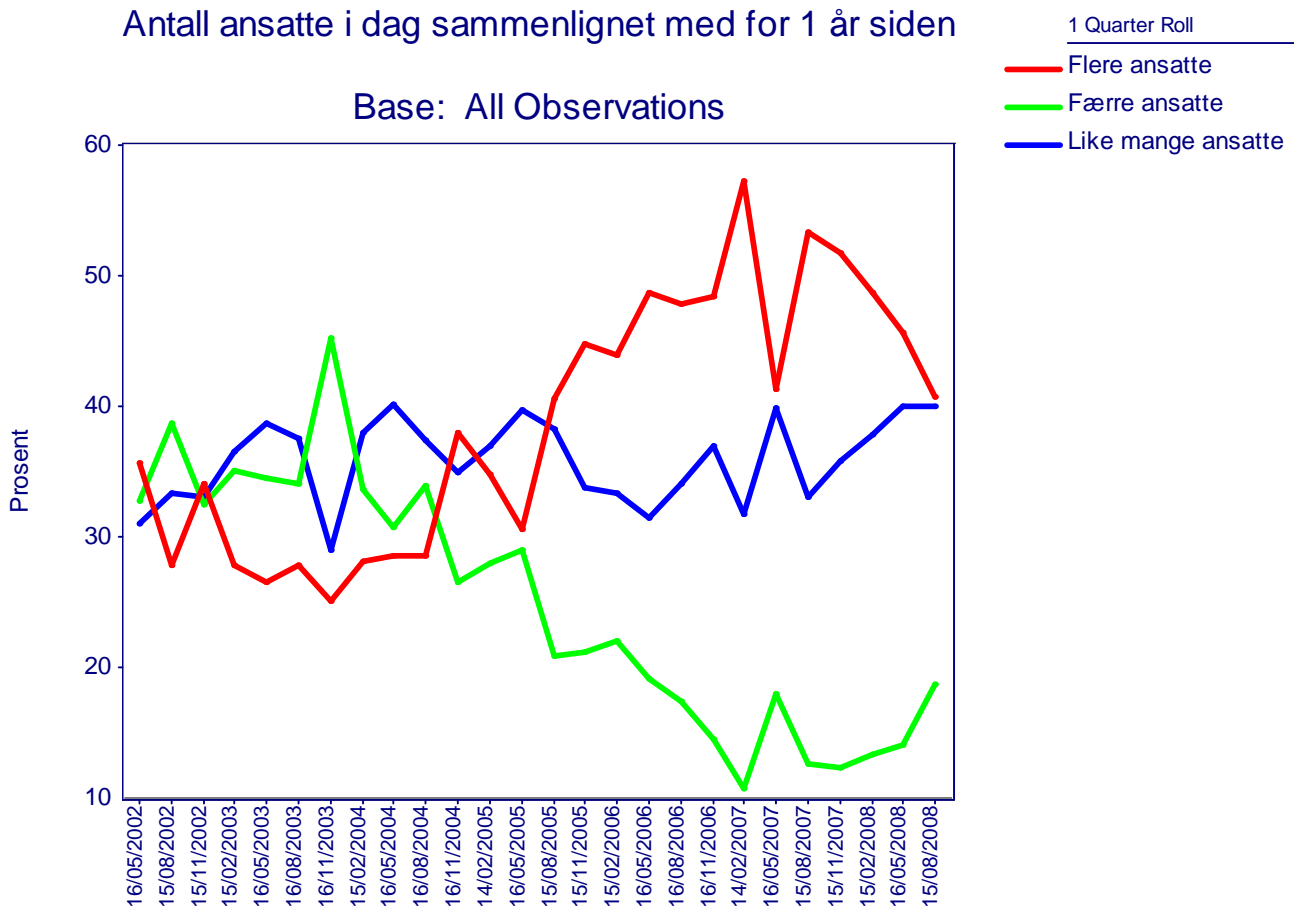
Indeksen angir differansen mellom andelen med svaret ”bedret lønnsomhet” og andelen ”svekket lønnsomhet”

Lønnsomhetsutvikling i egen bedrift neste 12 mnd		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Totalt		14,5	10,2
	Utvalg	297	300

Lønnsomhetsindeksen for neste 12 måneder gikk i tredje kvartal 2008 ned med 4,3 indekspoeng til 10,2 poeng.

22. Sammenlignet med ett år tidligere, har bedriften i dag flere ansatte, færre ansatte eller like mange ansatte?

Antall ansatte i dag sammenlignet med for 1 år siden

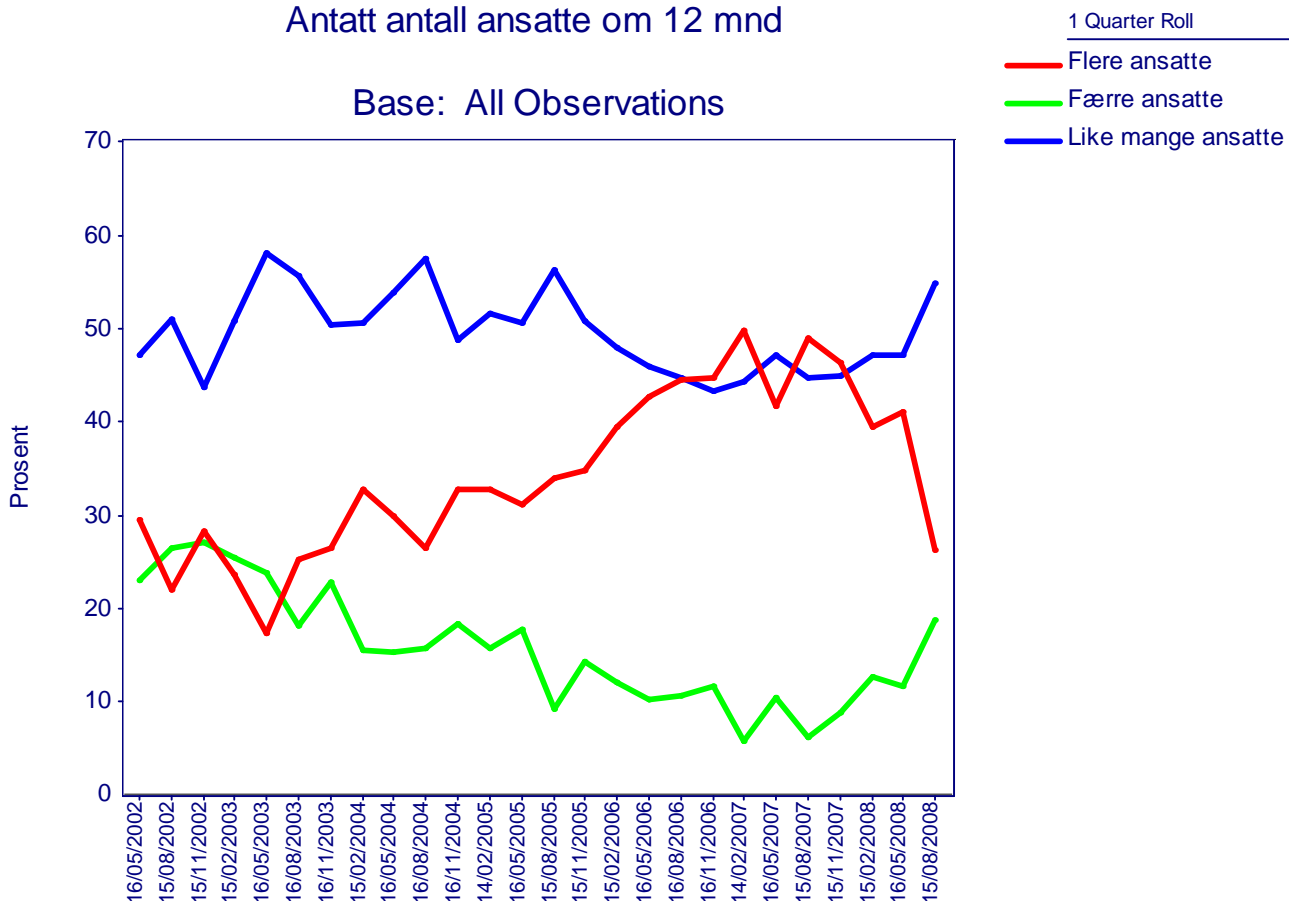

Antall ansatte i dag sammenlignet med for 1 år siden			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Flere ansatte	Prosentandel	45,7	40,8
Færre ansatte	Prosentandel	14,2	18,8
Like mange ansatte	Prosentandel	40,1	40,0
Utvalg		300	300

Andelen næringslivsledere som oppgav at de har flere ansatte enn hva de hadde for 12 måneder siden gikk ned fra 45,7 prosent i andre kvartal til 40,8 prosent i tredje kvartal 2008. Andelen som oppgav at de har færre ansatte gikk opp fra 14,2 til 18,8 prosent, mens andelen som oppgav at de har like mange ansatte gikk ned fra 40,1 prosent til 40,0 prosent.

23. Tror du bedriften om 12 mnd. vil ha flere ansatte enn i dag, færre ansatte eller like mange?

Antatt antall ansatte om 12 mnd

Antatt antall ansatte om 12 mnd		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Flere ansatte	Prosentandel	41,0	26,3
Færre ansatte	Prosentandel	11,7	18,8
Like mange ansatte	Prosentandel	47,1	54,9
	Utvalg	300	300

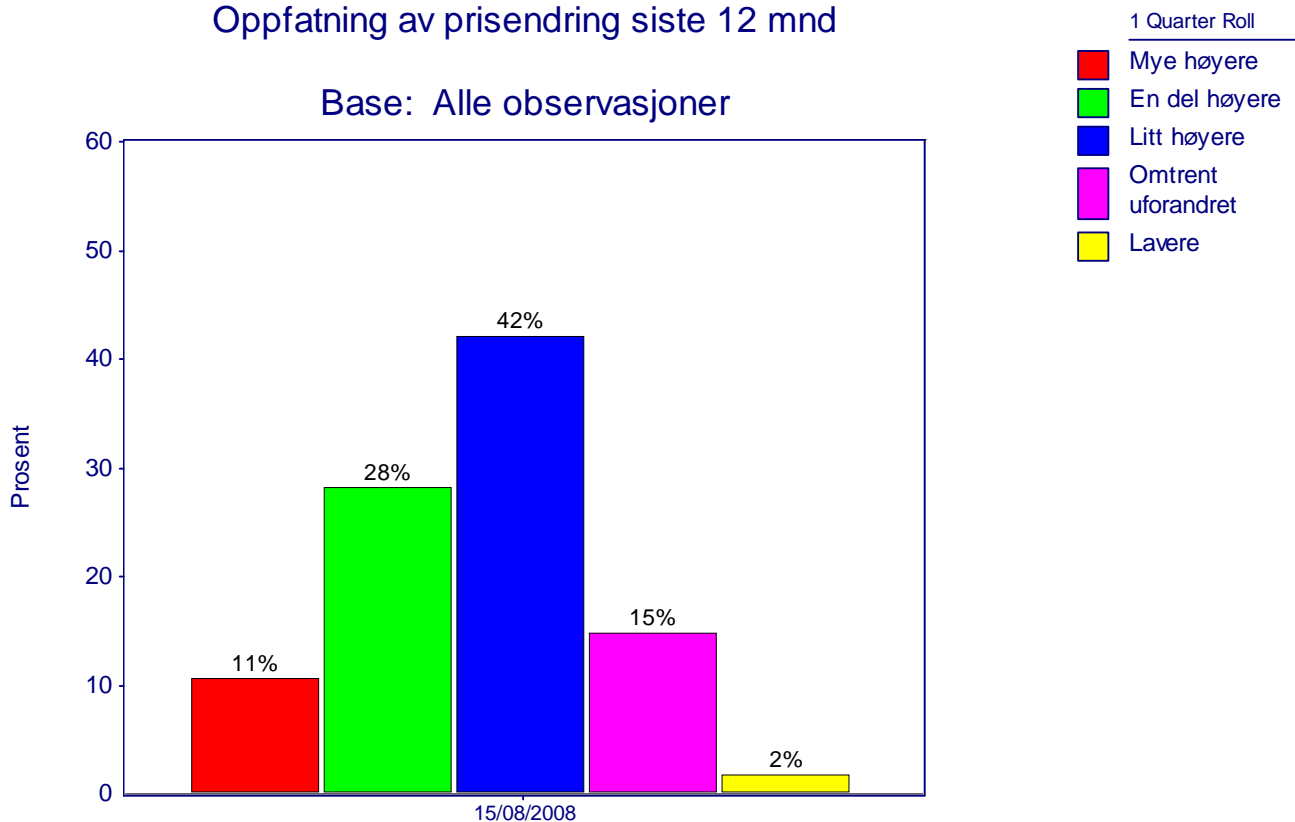
26,3 prosent av næringslivslederne oppgav i tredje kvartal 2008 at de forventer å ha flere ansatte om 12 måneder, mot 41,0 prosent i andre kvartal. Andelen som forventer å ha færre ansatte om 12 måneder gikk opp fra 11,7 prosent til 18,8 prosent, mens andelen som forventer å ha like mange ansatte økte fra 47,1 prosent i andre kvartal til 54,9 prosent i tredje kvartal.

Husholdningene:

24a. Sammenliknet med for 12 måneder siden, synes du prisene på varer og tjenester er mye høyere, en del høyere, litt høyere, om lag uforandret eller lavere?

Oppfatning av prisendring siste 12 mnd

Base: Alle observasjoner

Oppfatning av prisendring siste 12 mnd		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Mye høyere	Prosentandel	8,3	10,6
En del høyere	Prosentandel	21,3	28,1
Litt høyere	Prosentandel	41,2	42,1
Omtrent uforandret	Prosentandel	25,3	14,8
Lavere	Prosentandel	1,5	1,7
	Utvalg	944	1004

Andelen av husholdningene som i tredje kvartal 2008 var av den oppfatning at prisene på varer og tjenester er mye høyere enn for ett år siden gikk opp fra 8,3 til 10,6 prosent. Andelen som oppfatter at prisene er lavere var på 1,7 prosent mot 1,5 prosent i forrige kvartal. Andelen som oppfatter at prisene er omtrent uforandret var på 14,8 prosent i tredje kvartal 2008 mot 25,3 prosent i andre kvartal.

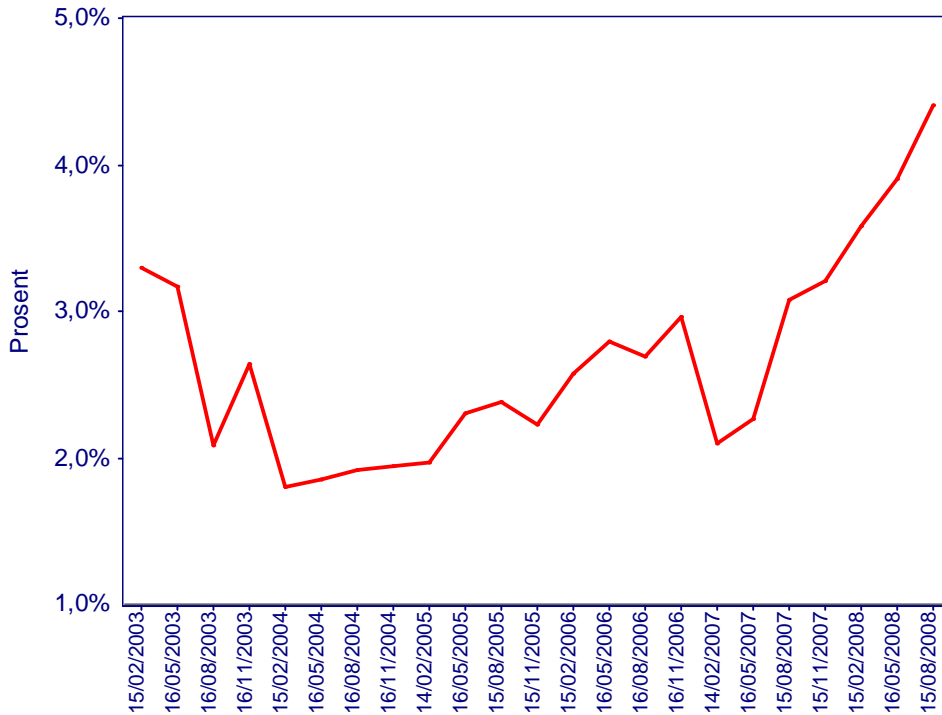
24b. Omtrent hvor mye tror du prisene har endret seg målt i prosent?

Oppfatning av prisendring siste 12 mnd i prosent

1 Quarter Roll

— Totalt

Base: Alle respondenter

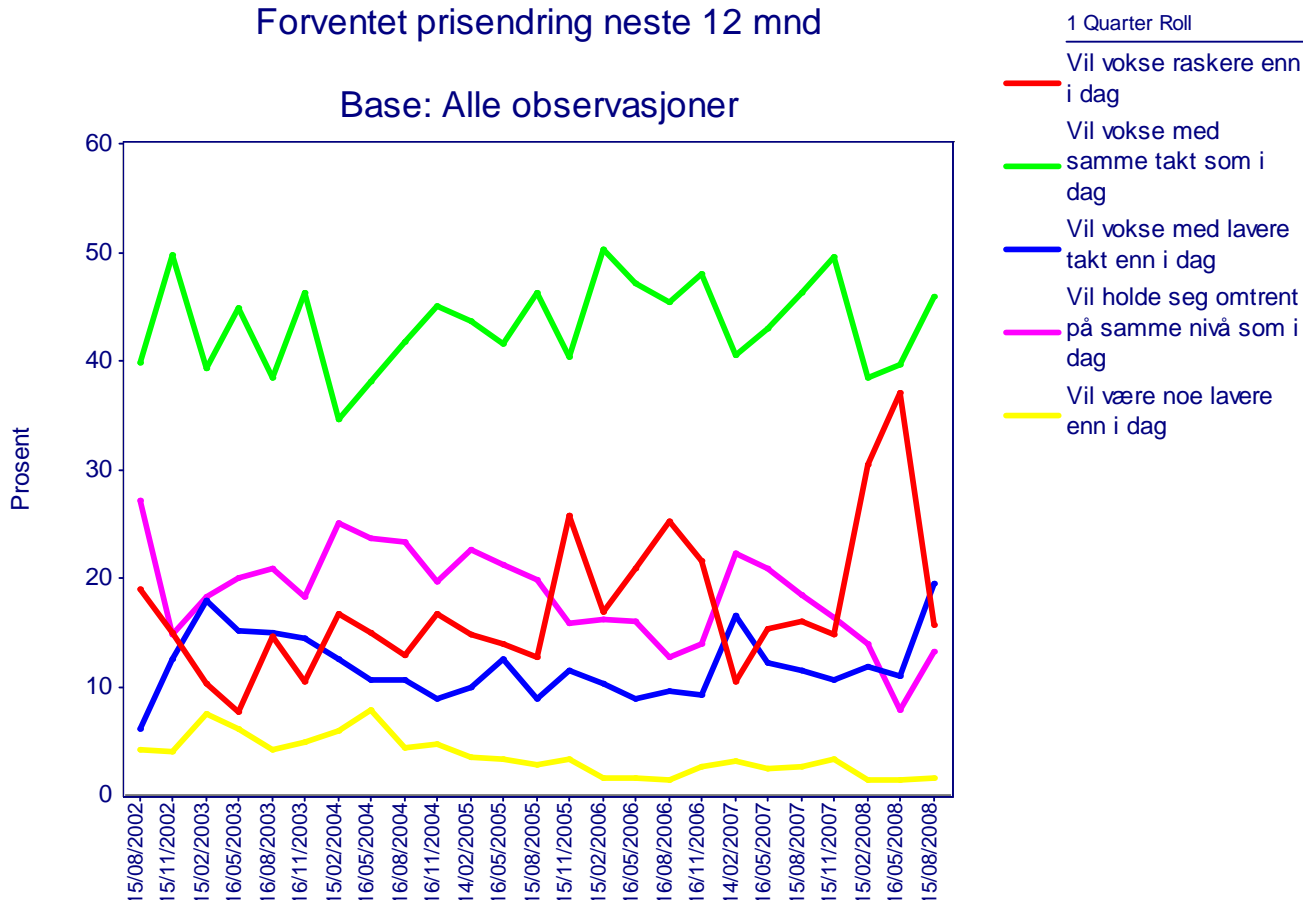

Oppfatning av prisendring siste 12 mnd i prosent			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	3,9	4,4
	Utvalg	757	712

Oppfattet prisendring i prosent siste 12 måneder gikk blant husholdningene opp i tredje kvartal 2008 med 0,5 prosentpoeng, til 4,4 prosent.

25a. Tror du at prisene i løpet av de neste 12 månedene vil vokse raskere enn i dag, vokse med samme takt som i dag, vokse, men saktere enn i dag, være uendret eller være noe lavere enn i dag?

Forventet prisendring neste 12 mnd

Forventet prisendring neste 12 mnd		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Vil vokse raskere enn i dag	Prosentandel	37,2	15,8
Vil vokse med samme takt som i dag	Prosentandel	39,7	46,0
Vil vokse med lavere takt enn i dag	Prosentandel	11,0	19,6
Vil holde seg omtrent på samme nivå	Prosentandel	7,9	13,4
Vil være noe lavere enn i dag	Prosentandel	1,5	1,7
	Utvalg	941	1004

15,8 prosent av husholdningene forventer at prisene de neste 12 måneder vil vokse raskere enn i dag, mot 37,2 prosent i andre kvartal. 46,0 prosent av husholdningene forventer at prisene på varer og tjenester de neste 12 måneder vil vokse med samme takt som i dag mot 39,7 prosent i forrige kvartal. Andelen som forventer at prisene vil være noe lavere enn i dag økte fra 1,5 prosent i forrige kvartal til 1,7 prosent i tredje kvartal.

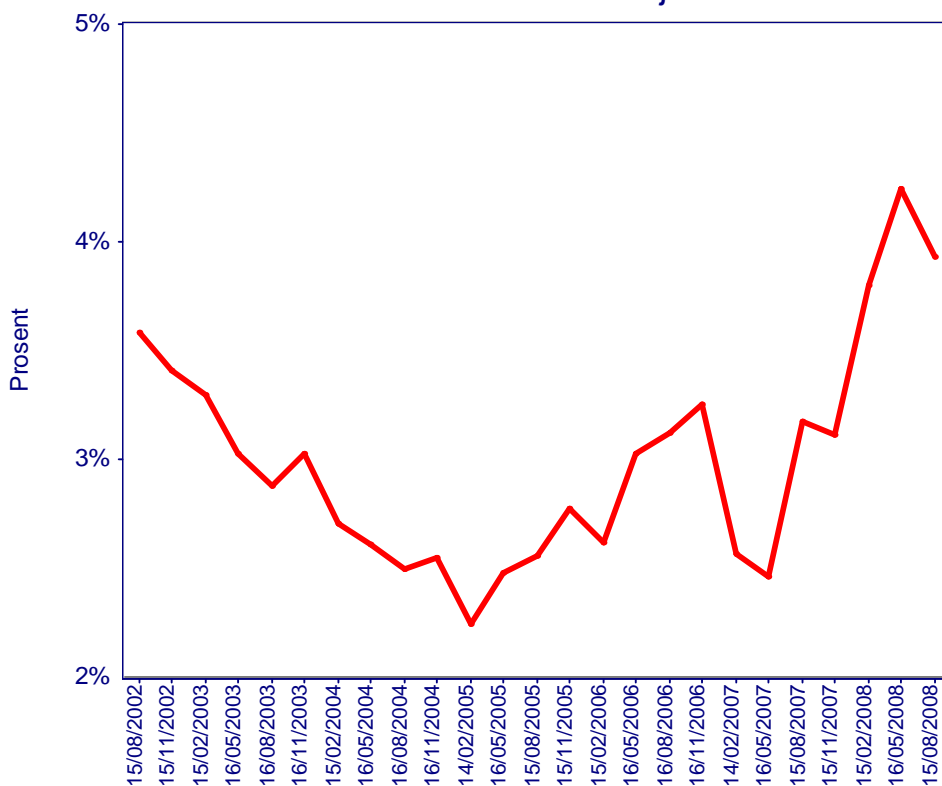
25b. Sammenliknet med dagens prisnivå, hvor mange prosent tror du prisene kommer til å stige de nærmeste 12 månedene?

Forventet prisendring neste 12 mnd i prosent

1 Quarter Roll

Totalt

Base: Alle observasjoner

Forventet prisendring neste 12 mnd i prosent			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,2	3,9
	Utvalg	779	767

Forventet prisendring neste 12 måneder gikk blant husholdningene ned med 0,3 prosentpoeng, fra 4,2 prosent i andre kvartal 2008 til 3,9 prosent i tredje kvartal.

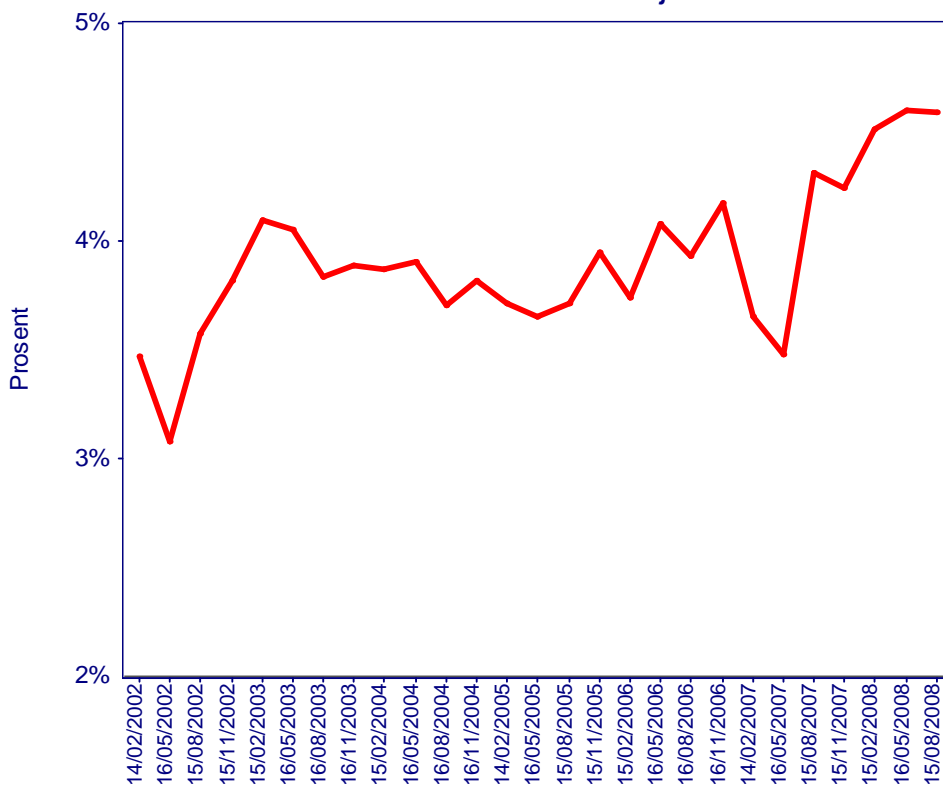
26. Hva tror du den generelle prisveksten blir om 2-3 år, målt i prosent?

Forventet prisvekst om 2-3 år i prosent

1 Quarter Roll

— Totalt

Base: Alle observasjoner

Forventet prisvekst om 2-3 år i prosent		
	2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi	4,6
		4,6
	Utvalg	679
		654

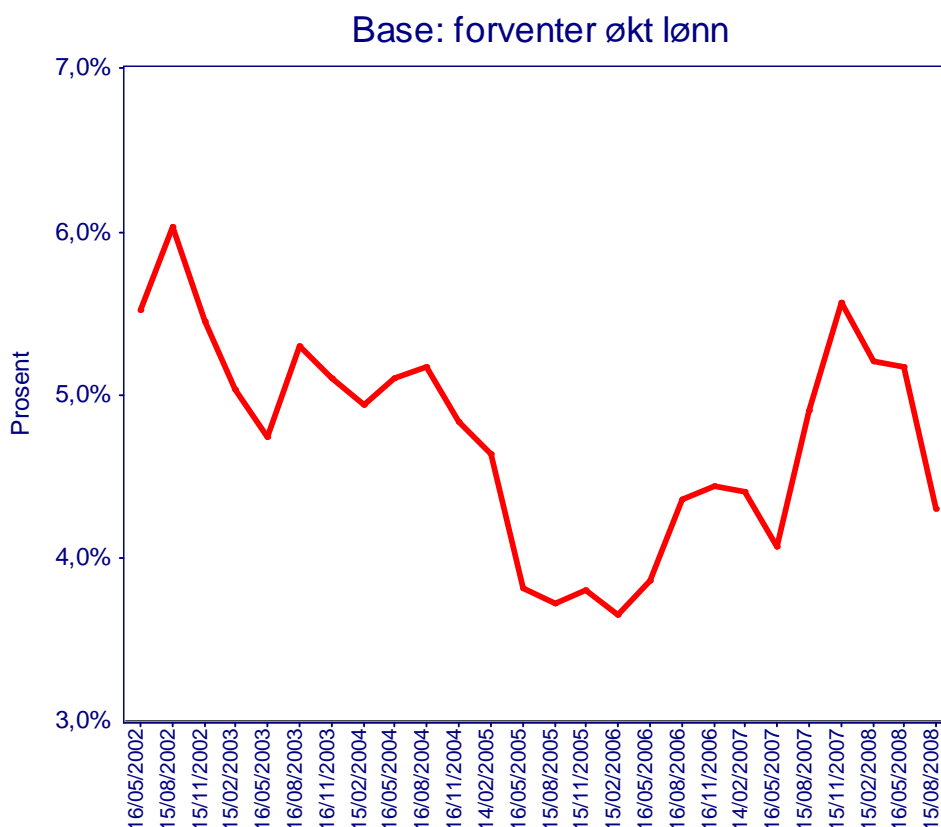
Forventet prisvekst om 2-3 år var blant husholdningene stabil på 4,6 prosent fra andre til tredje kvartal 2008.

27. Omtrent hvor mange prosent tror du din lønn eller pensjon vil endres de neste 12 månedene?

Forventet lønnsutvikling om 1 år i prosent

1 Quarter Roll

— Totalt

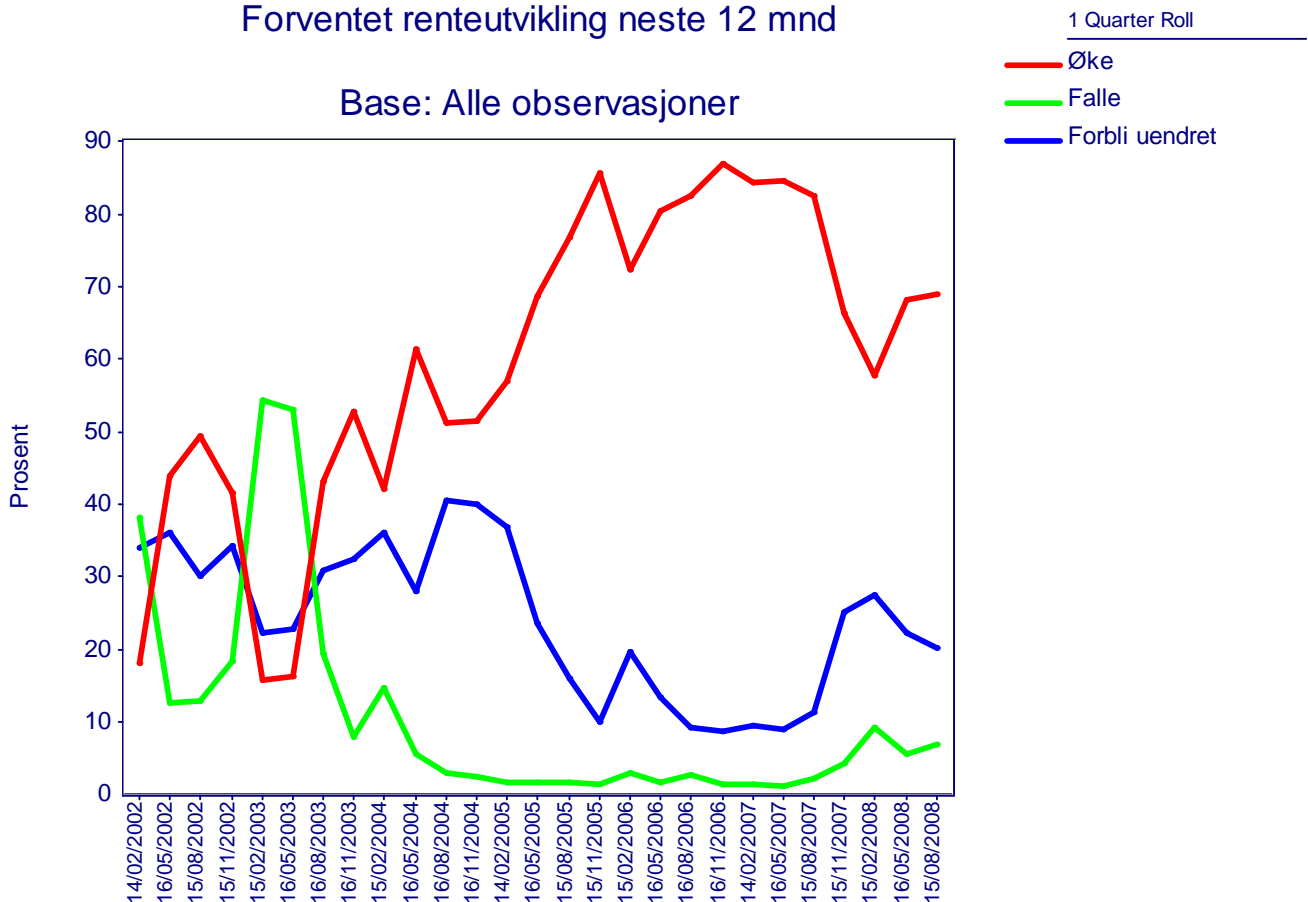
Forventet lønnsutvikling om 1 år i prosent			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Totalt	Gjennomsnittlig verdi ¹	5,2	4,3
	Utvalg	827	785

Forventet lønnsøkning neste 12 måneder gikk blant husholdningene ned fra 5,2 prosent i andre kvartal 2008 til 4,3 prosent i tredje kvartal.

¹ Grensen for ekstremverdier ble endret 2. kvartal 2005 i forhold til tidligere målinger. Dette har påvirket resultatet noe, og kan dermed betraktes som et brudd i statistikken.

28. Tror du nivået på innskudds- og lånerenter vil øke, falle eller forbli uendret de neste 12 månedene?

Forventet renteutvikling neste 12 mnd

Forventet renteutvikling neste 12 mnd			
		2. kvartal 2008	3. kvartal 2008
Øke	Prosentandel	68,3	69,1
Falle	Prosentandel	5,7	7,0
Forbli uendret	Prosentandel	22,2	20,1
	Utvalg	965	1004

Andelen av husholdningene som forventer en økning i rentene gikk opp med 0,8 prosentpoeng i tredje kvartal 2008 til 69,1 prosent. Samtidig gikk andelen som forventer at renten skal falle opp fra 5,7 til 7,0 prosent, mens andelen som forventer at renten skal forbli uendret gikk ned fra 22,2 til 20,1 prosent.